

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto. Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SLOVENE

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

Izdaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005. Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Vojno poročilo št. 590 Siloviti napadi pri Sollumu odbiti

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:
Siloviti napadi proti utrjenim postojankam pri Sollumu so naleteli na junaški odpor naših oddelkov. Srditi boji so v teku.
Jugozahodno od Agedabije je bil sunek sovražnih oklepnih sredstev hitro odbit. Nekaj sovražnih sredstev je bilo uničenih.
Letalske skupine so večkrat napadle sovražno zaledje z vidnimi uspehi. Sovražnik je izgubil med dvoboji z nemškimi lovei tri letala vrste »Curtiss«.
Angleška letala so priletela nad Homs in Tripoli, niso pa prizadejala velike škode.
Letalski napad proti ciljem na Malti se nadaljuje.

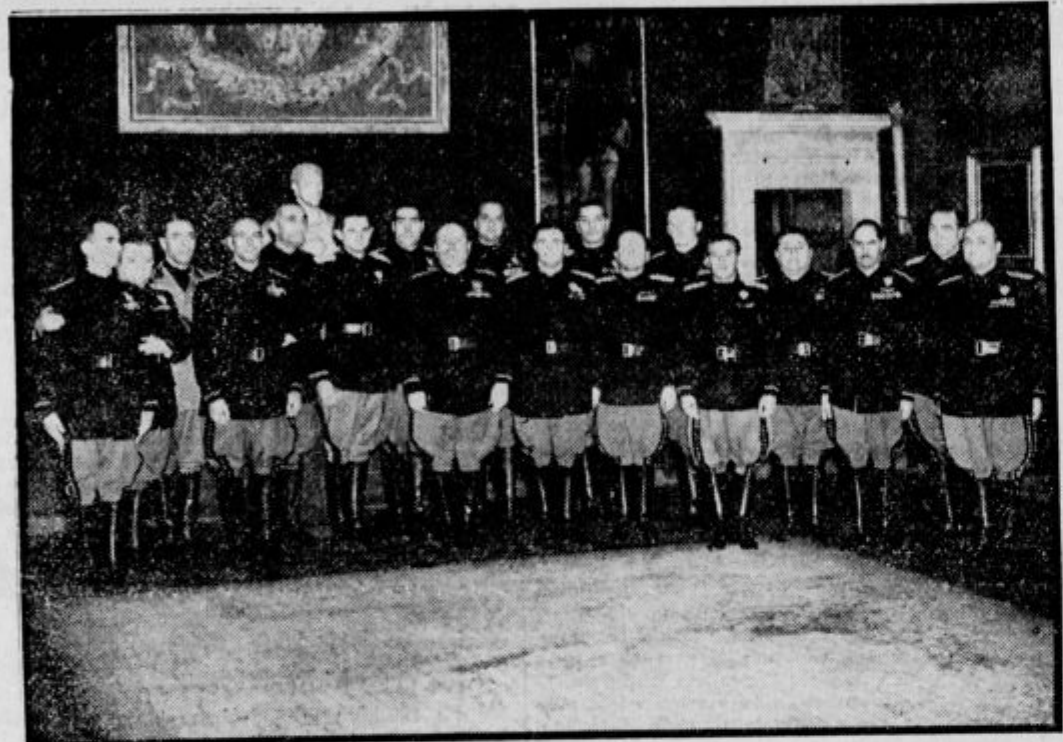
Japonska ofenziva na otokih Nizozemske Indije

Saigon, 13. jan. AS: Iz Batavije poročajo, da so japonske čete zasedle strateško važno letališče na nekem otoku Vzhodne Indije, kjer je tudi središče petrolejske industrije, prav tako pa so zasedle še severni del otoka Celebesa.
Stockholm, 13. januarja. AS. Dopisnik lista »Dagens Nyheter« poroča iz Londona, da so Angleži svoje upe na odpor v vzhodni Aziji stavili na vremenske razmere, ker so menili, da bo doba deževja ustavila Japonce. Na nesrečo Angležev pa bi bilo treba čakati 4 mesece in pol na dež in zdaj si nikdo ne dela več nobenih prividov o tem, da bi angleške sile mogle ustaviti prodiranje japonskih čet.
Saigon, 13. januarja. AS. V dobro obveščenih krogih se vedno bolj veča krog tistih, ki pravijo, da mora zaradi padca Hongkonga, Manille ter zaradi neizogibnega padca Singapurja vlada Nizozemske Indije slediti Francoski Indokinji ter sodelovati z Japonsko pri ustvarjanju novega reda v Aziji. To je tem bolj znano, ker so se misli izrazili vojaški voditelji Nizozemske Indije same. Med temi krogi je mnogo govori o begu generala Wavella iz Singapurja v Batavijo, ki je vzbudil porazen vtis med oblastmi Nizozemske Indije zlasti zato, ker je angleški poveljnik odšel potem, ko je izjavil, da je treba Singapur braniti za vsako ceno. Oblasti v Nizozemski Indiji ne morejo pozabiti nesrečne usode, ki je zadelo Nizozemsko, Belgijo, Francijo, Grčijo in Jugoslavijo, ki so se borile za angleške koristi.

Saigon, 13. januarja. AS. Nad Singapurjem je prišlo do silovite letalske bitke med japonskimi in angleškimi letali. Brez ozira na angleški odpor so japonska krčila učinkovito napadla vojaške in pomorske naprave. Bombardirala so tudi Serenban ter presekala vse zveze med angleškimi železnicami. Japonci so bombardirali tudi Port Muard, kjer so povzročili veliko škodo vojaškim napravam in majhnim ladjam, zasidranim v luki. Angleži so se umaknili pred japonskim napredovanjem na nove položaje severno od Sereabana. Serenban leži na jugu države Selangor, kjer so zdaj v teku srditi boji.
Tokio, 13. jan. AS. Padec Kuala Lumpurja, prestolnice združenih malajskih držav in zlom angleških obrambnih postojank na jugu, pomenita, da je bitka na Malajskem polotoku stopila v drugo fazo: le dve državi, Negri Sembilan in Johore ter južni del države Pagande so še v angleških rokah. Odpor Angležev pri Kuala Lumpurju kaže, kolikšen vojaški pomen so Angleži pripisovali tej posadki. Kuala Lumpur je središče kavčukove industrije, poleg tega pa važen vozlož vseh cestnih in železniških zvez vzhodne Malajske. Po umiku angleških čet iz teh postojank je Singapur neposredno ogrožen.

Rim, 13. jan. AS. Včerajšnje angleško vojno poročilo iz Singapurja priznava, da so se angleške čete morale umakniti na nove postojanke v severnem Serenvalu, to je 300 km severovzhodno od Singapura.
Tokio, 13. jan. AS. Japonski glavni stan poroča, da so japonska letala včeraj dvakrat zaporedoma uspešno bombardirala Singapur. Uradno poročilo dodaja, da so bile včeraj poškodovane naprave na letališču Tangah. Med raznimi japonskimi napadi je bilo zbitih 16 angleških letal. Od tega je bilo sestreljenih 10 letal vrste »Buffalo« v Johori, 5 drugih in 1 »Blenheim« pa nad Tangahom. Japonci niso izgubili nobenega letala.

Stockholm, 13. jan. AS. Dopisnik lista »Dagens Nyheter« iz Londona piše, da je nizozemska vlada globoko užaljena, ker ni bil poklican noben njen predstavnik v glavni stan generala Wavella. Zvedelo se je, da hoče angleško poveljstvo zadostiti željam nizozemskega poveljstva, da bi tako pomirilo to vznemirjenje.
Sanghaj, 13. jan. AS. Z Malajskega polotoka se je izvedelo, da se Singapur pripravlja na obrambo pred Japonci, ki se mu neustavljivo bližajo. Vprašanje obrambe singapurske trdnjave je zamotano zaradi prehrane, ker se je število prebivalstva povečalo, živčev pa je zelo težko, če že ne sploh nemogoče dobiti. Neki Anglež, ki je bil ujet pri Hongkongu, je priznal, da je dobivala mornarica v Hongkongu rekrute med brezposelnimi Angleži in da je bilo med angleškimi vojaškimi krogi mnogo alkoholikov. Pomorski rezervni častniki niso skrivali svojega prezira samo do moštva, ampak tudi do drugih mornariških oficirjev. Angleži tudi niso bili v dobrih odnosih z domačini; Angleži in Hindujci, ki so služili pri topništvu, so se vroče sovražili.
Tokio, 13. jan. AS: Cesarjski glavni stan objavlja, da so japonska letala včeraj dvakrat zaporedoma uspešno bombardirala letališče v Singapooreju. Poročilo dodaja, da so bile uničene naprave na letališču Tangah. Ugotovljeno je bilo, da so japonska letala med raznimi poleti sestrelila 16 angleških letal, od tega deset letal vrste »Buffalo« nad Johoro, pet letal nad Selentanom in eno letalo vrste »Blenheim« nad Tangahom. Vsa japonska letala so se vrnila na svoja oporišča.

Duce je sprejel Direktorij fašistične stranke v Beneški palači

Ducejeve čestitke maršalu Göringu
Berlin, 13. jan. AS. Na svoj rojstni dan je maršal Göring včeraj zjutraj sprejel italijanskega veleposlanika v Berlinu Dina Alfierija, ki mu je prinesel Ducejeve čestitke, katere je poveljnik nemškega letalstva z veseljem sprejel.

Spremembe v albanski vladi
Tirana, 13. jan. AS. Državni svetnik Jehvat Gorča je bil imenovan za prosvetnega ministra, namesto Fuada Dibra, ki je odstopil iz zdravstvenih razlogov. Podtajnik albanske fašistične stranke Constantin Kotta je bil imenovan za ministra narodnega gospodarstva. Oba ministra sta v navzočnosti kraljevega namestnika položila prisego.

Južna Afrika — neodvisna republika
Roam, 13. jan. AS. Angleška uradna poročevalska agencija poroča, da je danes zahteval voditelj parlamentarne opozicije, Malan, v Kapstadtu, naj parlament okliče Južno Afriko za neodvisno republiko.

Sovjeti kupčujejo z Anglijo za Dardanele
Berlin, 13. jan. AS. »Deutsche Allgemeine Zeitung« komentira koncesije, ki jih je dal Eden Stalinu. List poudarja, da je sovjetska vlada v celoti izrabila težaven položaj angleške vlade in je povečala svoje zahteve, da bi uresničila cilje imperalizma, ki so bili dragi in ljubi že Petru Velikemu. List podčrtava, da je jasno, da so boljševidni prejeli koncesije zlasti za Dardanele in Bospor, ker v to smer se je že več stoletij razvijala ruska politika.

Prepoved izvoza kavčuka iz Argentine
Buenos Aires, 13. jan. AS. Ker je zaradi vojaških dogodkov na Malajskem polotoku nemogoče tržati kavčuk, je argentinska vlada prepovedala vsak izvoz kavčuka.

Zakaj je moral odstopiti Duff Cooper?
Kopenhagen, 13. jan. AS. »Politikens« poroča iz Stockholma, da je bil Duff Cooper odpoklican iz Vzhodne Azije še iz drugih važnih vzrokov. Kakor je znano, je bivši propagandni minister, Churchillov ljubljene, sprejel naročilo, vrniti se v London na Rooseveltovo željo. Ameriški predsednik, čigar želje so za londonsko vlado poveljale, je spoznal nezadovoljstvo Avstrancev in Novozelancev, ki obtožujejo Duffa Cooperja, da jih je varal o možnosti angleške obrambe in napada v Vzhodni Aziji. Njegovo delo so zelo kritizirali tudi v Angliji sami in v poslanski zbornici.

Uspešni napadi vzhodno od Harkova in pri Petrogradu

Hitlerjev glavni stan, 13. januarja. Nemško vojno poročilo pravi, da so nemške čete vzhodno od Harkova izvedle uspešne izvidniške operacije proti sovražnim postojankam. Sovjeti so izgubili 219 mrtvih in imeli 93 ujetih. — Boji na osrednjem odseku bojišča se nadaljujejo, prav tako pa na področju Valdajskega gričevja.
Pred Petrogradom so nemški naskakovalni oddelki uničili 20 sovražnih utrdb.
Letalstvo je bilo zelo delavno in je prizadelo hude izgube Sovjetom. Mnogo krajev in sovražnih vlakov je bilo zažganih.
V Severni Afriki so bili odbiti močni angleški napadi pri Sollumu. Težki boji se še nadaljujejo. Jugozahodno od Agedabije se je ponovno začel sovražni tankovski sunek. Nemška bojna in strmoglavka letala so bombardirala motorna vozila in zbirališča tankov v prostoru pri Agedabiji in letališča in pristaniške naprave v Cirenajki. Tri sovražna letala so bila med letalskimi boji sestreljena.
Letalski napadi na letališča na otoku Malti so se podnevi in ponoči uspešno nadaljevali.

Berlin, 13. jan. AS: Nemški poročevalski urad piše, da v zadnjih dneh sovjetske čete imele velike izgube pri svojih brezuspešnih napadih proti nemškim postojankam na vzhodu od Kurska. Dne 10. in 11. januarja je bilo na tem odseku uničenih sedem sovjetskih tankov, od teh trije po 50 ton, dva tanka pa sta bila zelo poškodovana. Dne 11. januarja so bili odbiti še drugi sovjetski napadi in nemški protinapadi so srečno izvajali nazaj vas, ki jo je zasedel sovražnik. Na južni obali Krime se je zaradi megle izkrcal nov sovražni oddelek, toda njegov poskus je propadel zaradi pozornosti obalne straže in ves oddelek je bil uničen in onesposobljen za boj.

Združene države bodo naletete na odpor v Riu de Janeiru

Berlin, 13. jan. AS. »Zwölfuhrblatt« komentira konferenco v Riu de Janeiru in pravi, da se bo ob tej priliki ameriški dolarski imperalizem silno trudil, da bi dosegel svoj največji uspeh. Združene države so se namreč vedno zelo trudile, da bi Južno Ameriko dobile popolnoma na svojo stran. Toda tokrat se Roosevelt najbrž zelo moti, kajti južne ameriške latinske republike vodijo odgovorni državniiki, ki se dobro zavedajo, kakšen je položaj in kako se bo razvijal. Prav dobro vedo, kako nevarno bi bilo zanje, če bi se vdali pobudam ameriških politikov iz Washingtona, ker bi to imelo ogromne socialne, politične, gospodarske in vojaške posledice zanje.
Berlin, 13. jan. AS: »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavlja članek admirala Gadowa o ameriškem načrtu pomorskega oboroževanja. Gadow piše, da so Amerikanci objavljali svoje številke o pomorskem oboroževanju vedno tedaj, kadar so hoteli strašiti Japonce, toda sedaj je ta

Nizozemska vlada izzvala japonski napad

Tokio, 13. jan. AS: Objavljeno je bilo naslednje uradno poročilo:
Čeprav je Japonska napovedala vojno Angliji in Ameriki, se je vzdržala vseh sovražnih ukrepov zoper Holandijo, ker je želela izogniti se, kolikor bi se le dalo, temu, da bi vojna stiska padla tudi na prebivalce v Holandski Indiji.
Holandska vlada pa je Japonski sporočila, da razglasa vojno stanje med Japonsko in med Holandijo, in sicer, ker je Japonska začela sovražnosti zoper Anglijo in Ameriko, s katerima je holandska vlada v tesnih in neločljivih odnosih. Razen tega so holandske sile izvedle različna sovražna dejanja zoper Japonsko, Holandija pa je svojo Indijo spremenila v oporišče za Združene države, Anglijo in samo sebe zoper Japonsko. Japonska nima nobenih sovražnih namenov zoper nedolžno prebivalstvo Holandske Indije. Ker pa je nujno potrebno, onemogočiti holandska sovražna dejanja ter varovati življenje in koristi Japoncev v Holandski Indiji, so japonske oborožene sile 11. januarja začele s sovražnostmi zoper holandske sile.

Racioniranje prehrane na Madžarskem

Budimpešta, 13. jan. AS. Madžarski uradni list je prinesel odredbo, s katero se uvrja za vso državo nakaznica za moko, kruh in druge močnate izdelke. Od 15. januarja dalje je moči kupiti navedene izdelke le proti odgovarjajočim bonom, oziroma nakaznicam. Krušne nakaznice bodo razdeljene med vse, ki ne pridelujejo žita, oziroma med tiste, ki žito sicer pridelujejo sami, pa ga oddajajo državnemu prehranjevalnemu uradu. Ni še znano, koliko moke, oziroma kruha bo prišlo na vsako osebo. Prebivalstvo bo razdeljeno na tri skupine: v prvi so težki delavci, v drugi vsi ostali ročni delavci, v tretji pa vsi ostali.

Slavna zmaga volne — najboljši odgovor angleškim lažem

Berlin, 13. jan. AS. Celotni nemški tisk je poln odmevov o pomembnem velikanskem političnem in moralnem uspehu zbirke oblek za vzhodno bojišče. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da bi angleški propagandni minister, če bi bil pameten, lahko imel mnogo koristi, ako bi prikazal angleškemu ljudstvu vzgled nemškega naroda, ki je v tretji vojni zim, v tretjem letu oblačilnih nakaznic vzletel iz jasne garderobe velike količine neobhodno potrebnih volnenih oblačil in jih žrtvoval vojakom na bo-

jišču. Angleško upanje na zmago je vedno temeljilo na dvojnem: na blokadi in na notranjem zlomu Nemčije. Slavna zmaga volne je sedaj popolnoma zaničala oziroma vsaj zmanjšala zlobne govore Angležev, ki morajo sedaj uvideti, da so se motili. Ta naš uspeh Angleže zelo draži, nam pa njihova jeza v resnici ugaja. Povečuje naše zadoščenje, ker potrjuje, da je glavna in temeljna angleška zmeta njihovo prokletstvo.

Argentina hodi svoja pota
Buenos Aires, 13. jan. AS. Argentinski politični krogi se vedno bolj živo zanimajo, kakšne poglede ima Argentina na bližajočo se konferenco v Rio de Janeiru. Washingtonski politični krogi dobro vedo, da je Argentina večkrat vplivala na duha panameriških sklepov s svojimi protipredlogi, ki so jasno govorili, da hoče voditi Argentina popolnoma neodvisno politiko.

Uspehi vpisa v GILL v naši pokrajini

Ljubljana, 13. jan. Dne 31. decembra preteklega leta, in sicer komaj mesec dni potem, ko se je začelo vpisovanje v GILL, je bilo v organizacijo v Ljubljani vpisanih 5028 članov mladine iz pokrajine, ki so se spontano izrekli za pristop in katerih prošnje so bile v redu odobrene od staršev. Ob istem času je bilo poleg tega vpisanih 346 oseb učenega osebja, ki so se spontano izrekli, da so na razpolago poveljstvu kot voditelji.

Proti mladinski organizaciji, ki je bila v Ljubljanski pokrajini ustanovljena, da bi nadomestila razpuščeno nacionalistično jugoslovansko organizacijo Sokol, se je naperila, kakor se ve, zlasti jeza komunistov, ki so v tseh oblikah — pri tem so prišli do tistih oblik barbarskega nasilja, ki so njim običajne — skušali zadržati organizacijo.

V tako kratkem času doseženi bleščeči uspehi dokazujejo, kako zdrava množica prebivalstva vrednoti organizacijo po ciljih, ki si jih je postavila, ti cilji pa so cilji medsebojne pomoči, telovadbe, športni, okrepčevalni in kulturni in ki nimajo ničesar skupnega z neko domnevano raznarodovalno akcijo, ki bi naj bil tajni cilj te organizacije, kakor pravijo obrekovalci.

Prireditev za zimske oskrbo fašistične Befane in prireditev, ki imajo značaj okrepitve, so pokazale, kako je GILL v Ljubljani držal besedo svojim obljubam in kako je — organizatorni izraz nove Italije — ob vsaki priliki dokazal tisto lojalnost, ki govorijo ni v navadi pri tistem delu prebivalstva, ki je zaslužnjen navodilom iz Moskve in iz Londona. To je bleščeča lojalnost, lojalnost liktorske italijanske mladine v Ljubljani, ki je v odkritem nasprotju z zločinsko nelojalnostjo maloštevilnih, dobro založenih brezbriznežev, ki izrabljajo potrebnost prebivalstva in se zanašajo na svoje čase. Za te bodo objavljene številke prav gotovo precejšnje razočaranje, to pa bo šele prvo razočaranje te vojske.

Iz Hrvatske

Prva hrvatska odlikovanja. Poglavitnik je podpisal odredbo, s katero je ustanovil prva hrvatska odlikovanja. Po tej odredbi ima sedanja hrvatska država tri vrste odlikovanj, odlikovanje »Železnega detelja« ter »kolajno Ante Pavelića za hrabrost« in »železne detelje« je najvišje hrvatsko vojaško odlikovanje. Poglavitnik odlikovanja je poglavnik. Dobe ga lahko častniki, podčastniki in navadni vojaki, ki se v borbi proti neprijatelju posebno izkažejo. Prav tako ga lahko tudi dobe pripadniki zaveznikih vojsk, ki so se borili za ustanovitev sedanje hrvatske države, zatem pa skupno s hrvatskim vojaštvom proti skupnim sovražnikom. Odlikovanje dobe tudi pripadniki ustaške milice. Odlikovanje je izdelano v obliki hrvatske detelje iz črnega železa z ozkim srebrnim robom. Na prednji strani odlikovanja je napis »Za dom spremni« z datumom ustanovitve hrvatske države. Odlikovanje ima štiri stopnje. Tisti, ki dobe prvo in drugo stopnjo tega odlikovanja, dobe tudi viteški naziv.

»Kolajna Ante Pavelića za hrabrost« služi kot viden znak odlikovanja za hrabrost v borbi. Dobe jo lahko vsi, ki so se hrabro borili za sedanjo hrvatsko državo in se posebno izkažejo v junaštvu vseh nadaljnjih borbah. Odlikovanje ima štiri stopnje, ki se razlikujejo po načinu nošenja, po velikosti in materialu, iz katerega so izdelane. Na prednji strani ima kolajna sliko Poglavitnika z napisom: »Poglavitnik Ante Pavelić« ter datum ustanovitve sedanje hrvatske države, na drugi strani je pa hrvatski državni ter astaški grb, na katerem je napis »Za dom spremni«, pod njim pa »Za hrabrost«. Kolajna prve stopnje je zlata, druge srebrna, tretje mala srebrna, četrte pa bronasta. Nosilec zlate kolajne postane vitež. Vsi tisti, ki dobe to kolajno prve stopnje, dobe tudi mesečna priznanja v denarju.

»Kolajna krone kralja Zvonimirja« je viden znak za zasluge v miru in vojni. Poglavitnik reda je Poglavitnik, ki s njim odlikuje domače in tuje osebe za zasluge, ki so si jih pridobili za hrvatsko državo. Odlikovanje je izdelano v obliki hrvatske detelje, je bilo in ima ovek zlat rob. Na njem je napis: »Bog i Hrvati«, z letnico kronanja kralja Zvonimirja (1076) in datumom ustanovitve sedanje hrvatske države. V redu odlikovanja krone kralja Zvonimirja obstoja nadodlikovanje z Danico, red I. stopnje s srebrno zvezdo, red prve stopnje brez zvezde, red II. in III. stopnje ter srebrna, bronasta in železna kolajna. Nosilec nadodlikovanja in reda I. stopnje z zvezd opostanejo tudi viteži.

Odvzem premoženja osebam, ki rušijo javni mir in red. Poglavitnik je podpisal odredbo, po kateri lahko oblast zapleni premoženje v korist države vsem tistim osebam, ki so obsojene radi kršitve mira in reda bodisi sami ali pa organizirani v kakšni skupini. Premoženje pripada Zavodu za kolonizacijo. Oblast ga pa izroči tudi lahko tistim osebam obsojenega motila javnega reda, ki jih je on moral vzdrževati in zanje skrbeti.

Iz Srbije

Imenovanje novega komisarja za cene in mezde v Beogradu. Minister za narodno gospodarstvo je imenoval novega komisarja za cene in mezde, kakor tudi njegovega pomočnika. Na ta položaj sta imenovana: za komisarja inž. Božidar Petrovič, za pomočnika pa Viktorovič.

Viktor Grčar umrl. Dne 7. t. m. je umrl v Čačku bivši mariborski župan Viktor Grčar. Pokojnika so naslednje dne ob veliki udeležbi tamošnjih Slovencev ter zastopnikov srbskih civilnih in vojaških oblasti pokopali na tamošnjem pokopališču.

Slabi časi za verižnike in postopače. Na predlog ministra za narodno gospodarstvo Mihajla Oljčana je srbska vlada izdala uredbu, s katero je zopet uvedla batinanje. Kaznovanje z batino je določeno samo za verižnike, postopače, lenuhe in delomrže ne ter raznašalce neresničnih in vznemirljivih novic. Prav tako pa ta kazen zadene tudi javne organe, če bi zlorabljali svojo oblast. Kazni izrekajo posebna sodišča, ki jih bodo postavili pri vsakem okrajnem glavarstvu. Sodišče lahko prisodi posrednemu prestopniku 5 do 25 batin, ki mu jih odmerijo kar na javnem trgu po tistem delu telesa, ki je za prejemanje takšnih udarcev najbolj pripraven, ali kakor pravi uredba sama, po »debelem mescu«. Batine dobi lahko tudi nežni spol.

Polnočnice po Srbiji. Kakor vsako leto, so bile tudi letos v vseh krajih, kjer prebivajo Slovenci, polnočnice ali pa svete maše na božični dan ali pa na praznik sv. Stefana. V Kostoleu je bila polnočnica ob pol enajstih, v Klenovniku pa ob pol dveh. Polnočnice so pa bile tudi v drugih krajih: Sveta maša je bila ob praznikih skoraj v vsakem kraju, kjer prebivajo katoličani. Tako v Obrenovcu, Lajkovcu, Topoli, Kragujevcu, Paraćinu, Rekovcu, Pa-

Gospodarstvo

Imenske delnice v Italiji

Pred nedavnim je izšel v Italiji zakon, po katerem ne morejo več obstajati delnice, ki se glase na donosnika, temveč samo na ime. V zvezi s tem je zanimivo pogledati statistične podatke o italijanskih delniških družbah. S koncem leta 1939 je obstajalo v Italiji 22.505 delniških družb, ki so imele glavnice okoli 56 milijard lir. Če vpoštevamo zvišanja v zadnjih letih, znaša sedaj glavica nad 60 milijard lir. Strokovnjaki računajo, da se nahaja v zasebnih rokah le okoli 16 milijard lir glavnic in če vpoštevamo še delež malih družb, ki so le družinske delniške družbe, ostane za borzni promet dejansko samo okoli 6 milijard kapitala. Računajo,

da znaša dividendi donos 1.34 milijarde lir, kar odgovarja glavnici okoli 20 milijard lir. Nadalje je treba vpoštevati, da tvorijo večino družb male družbe z glavnico do 1 milijona lir. Nadalje je treba vedeti, da se nahaja okoli 40 milijard delniške glavnice v rokah države, IRI-ja ali pa so prepletene kot stalna posest. Če se končno vpoštevamo, da znaša narodno premoženje vse Italije okoli 600 milijard lir in narodni dohodek 125 milijard, potem se dejansko vidi, kako majhnega pomena so delniške družbe tudi v tako razvitem gospodarstvu, kot je italijansko.

Prijava imetja na ozemlju, priključenem Nemčiji

Vis. Komisar za Ljubljansko pokrajino obvešča, da so, z ozirom na dogovore, sklenjene med italijansko in nemško vlado, pooblašteni likvidirati svoja premoženja, nahajajoča se na ozemlju bivše Jugoslavije, sedaj priključenem Nemčiji, in prenesti čisti izkupicek, Slovenci:

a) ki so dne 1. IV. 1941-XIX bivali na ozemlju bivše Jugoslavije, sedaj priključenem Italiji; b) ki so tukaj rojeni in ki so bili dne 1. aprila 1941-XIX semkaj pristojni, pa so se pred 10. decembrom 1941-XX preselili v Italijo iz pokrajin bivše Jugoslavije, sedaj priključenih Nemčiji, in so izjavili pred pristojnimi italijanskimi oblastmi, da si želijo ustanoviti svoje stalno bivališče v Italiji pod pogojem, da jim bo naknadno priznano državljanstvo.

Osebe, ki nameravajo uveljaviti svoje pravice glede premoženja na podlagi zgoraj navedenega dogovora, morajo v roku enega meseca, a najkasneje do 30. januarja 1942-XX, poslati Visokemu Komisarju za Ljubljansko pokrajino izjavo v dveh enakih izvodih, potem ko je žu-

pan občine njihovega bivališča na samih izjavah potrdil točnost prijavljenih osebnih podatkov.

Tiskovine za izjavo dobijo prosilci pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani in pri okrajnih poglavarstvih, pri katerih lahko dobijo tudi potrebna pojasnila.

Ljubljana, 20. decembra 1941-XX.

Visoki komisar:
EMILIO GRAZIOLI

Sejem kožuhovine v Ljubljani. Bliza se prvi ponedeljek po sv. Neži (26. januar), ko je bila na Ljubljanskem velesejmu vsakoletna tradicionalna dražba in sejem kožuhovine. Zaradi pomanjkanja večjih količin divjadi dražbe kožuhovine ne bo. Pač pa bo v ponedeljek, 26. januarja, na prostoru velesejma sejem kožuhovine, zvezan s prosto prodajo. Lovci, prinesite naprodaj uplenjeno kožuhovino. — Kupeev bo dovolj.

Ureditve plačilnega prometa s protektoratom. Finančno ministstvo v Pragi objavlja z dnem 25. decembra po praški Narodni banki, da se vrši nakazilo vseh terjatev brez ozira na razlog nastanka in zapadlost po nemški obračunski blagajni v Berlinu. V to ureditev spada tudi plačilni promet protektorata z ozemljem, ki jih je zasedla Italija, vseh štiri Črno goro. Pri tem velja za obveznosti, ki so nastale pred 1. julijem 1941, tečaj dinarja 100 dinarjev 5 mark ali marka 20 din.

Nova avtomobilska družba v Španiji. V Madridu je bila osnovana delniška družba za izdelovanje avtomobilov s sodelovanjem glavnih madridskih bank. Glavnica znaša 125 milijonov peset. Družba bo izdelovala vozila na osnovi Fiatovih patentov.

Zvišanje glavnice ljudske tvornice avtomobilov v Nemčiji. Tvornica za izdelovanje ljudskih avtomobilov v Nemčiji zvišuje glavnico od 50 na 150 milijonov mark.

Zavarovalstvo v Nemčiji. Z ozirom na znižano obrestno mero v Nemčiji so številne zavarovalnice spremenile svoje zavarovalne tarife v življenjskem zavarovanju. Ob tej priliki prinašamo nemški listi podatke, da je število zavarovancev za življenje v Nemčiji leta 1940 naraslo od 8.77 na 9.3 milij. oseb, pri čemer pa niso všeti uslužbenci javnih ustanov, ki tudi uživajo življenjsko zavarovanje.

Nemške državne železnice so imele lani nad 9 milijard mark dohodkov, dočim so jih imele leta 1940 samo 7.6 milijarde. Lastno premoženje nemških državnih železnic je znašalo v začetku leta 1941 20.2 milijarde mark, vsa naložena imovina pa okoli 40 milijard mark.

Fuzija v praškem bankarstvu. Praška kreditna banka je s 1. januarjem letos prevzela Mesarsko in prekaljevalno banko v Pragi, pri kateri je imela že prej 15% glavnice. Glavnica Mesarske in prekaljevalske banke je znašala konec leta 1940 8 milij. kron. Praška kreditna banka bo v zvezi s tem zvišala glavnico od 110 na 130 milij. kron. Bilančna vsota Mesarske banke je znašala konec leta 1940 128 milij., Praške kreditne banke pa 2810 milij.

Z vsega sveta

Nemčija

Razmerje s Francijo

točno urejajo dogovori o premirju, pravi v posebni izjavi nemški poročevalski urad, ko omenja polemiko pariškega tiska proti francoski vladi v Vichyju. Nikakor ni na mestu govoriti o kaki napetosti med Francijo in Nemčijo — piše nemška agencija — ker nobena država, pa tedaj tudi Francija ni prisiljena sodelovati pri novem evropskem redu. Zato je tudi nesmiselna trditev, da bi Francija, če bi Vichy odklonil sodelovanje pri novem evropskem redu, postala protektorat. Jasno pa ostane dejstvo, da bo država, pa če tudi velika, ki ne bo sodelovala, zaradi stvari same in zaradi razvoja dogodkov postala nepomembna.

Dekle je bilo obsojeno na smrt

pred posebnim sodiščem v Opelu. Marta Oplela je prišla k staršem nekega vojaka, ki je padel na vzhodnem bojišču in je izjavila, da je bila njegova ljubica in da je mati njegovega otroka. Tako je staršem izsilila večje vsote denarja. Za ta zločin jo je posebno sodišče obsodilo na smrt.

Švedska

Hud mraz

je zavladal na vsem Švedskem. V Falunu so imeli 25 stopinj pod ničlo, v Stokholmu pa je temperatura padla na 20 stopinj pod ničlo.

Švedski kralj

je s posebnim govorom odprl novo zasedanje švedskega parlamenta. V svojem govoru je kralj Gustav poudaril, da hoče Švedska ostati svobodna in ohraniti mir. Nato je naštel odredbe vojaškega in gospodarskega značaja, ki jih mora vlada sprejeti, ker to narekuje sedanji čas.

Švedski finančni minister

je predložil parlamentu proračun, ki znaša dve milijardi 324 milijonov izdatkov in dve milijardi 194 milijonov dohodkov. Primanjkljaj bodo krili z zvišanjem neposrednih davkov, poštinskih taks in zvišali bodo železniške tarife ter povišali takse na alkohol in tobak.

Sovjetska Rusija

Stalin je čestital

grškemu kralju Juriju. Bivši grški kralj Jurij je poslal Stalinu naslednjo brzojavko: »Prosim Vas, da sprejmete moje čestitke in najiskrenejše želje ob novem letu, ki naj da zmago zavezniški stvari.« Stalin je odgovoril: »Prosim Vas, sprejmite priščno zahvalo za čestitke, ki mi jih je Vaše Veličanstvo poslalo. Prosim Vaše Veličanstvo, da naj sprejme izraze moje vere« — zaključuje rdeči diktator — »v končno uničenje našega skupnega sovražnika.«

Anglija

Celo Irsko

je treba zasesti, tako piše angleški list »Sunday Express«. List zahteva, da naj Irsko zasedeta Anglija in Amerika, kajti Irsko izjva tako politiko, ki zelo obremenjuje Anglijo.

Bolgarija

Starostno delavsko zavarovanje

se bo začelo te dni izplačevati, tako je izjavil bolgarski finančni minister. Pokojnina se bo izplačevala delavcem in malim kmetovalcem, ki so dosegli predpisano starost. Tokrat bo tako upokojenih 30.000 delavcev in kmetov, med letom pa bo število upokojencev te vrste naraslo na 100.000.

Sport

Po 12. kolu

Po 12. kolu je podrobno stanje v A diviziji italijanskega državnega prvenstva naslednje:

Venezia	12	6	5	1	15	6	17
Roma	12	6	5	1	20	9	17
Torino	12	5	5	2	14	13	15
Triestina	12	4	6	2	13	8	14
Ambrosiana	12	4	6	2	19	16	14
Genova	12	4	5	3	17	14	13
Atalanta	12	5	2	5	19	17	12
Liguria	12	4	4	4	22	21	12
Lazio	12	3	5	4	19	18	11
Fiorentina	12	3	5	4	15	17	11
Juventus	12	4	3	5	17	20	11
Livorno	12	3	5	4	18	25	11
Milano	12	4	1	7	24	22	9
Napoli	12	3	3	6	11	23	9
Bologna	12	3	2	7	17	18	8
Modena	12	2	4	6	11	24	8

Učimo se kristijanije!

Kaj je »kristijanijac«? To je smuški lok ali zavoj, s katerim spremenimo smer vožnje, lahko pa tudi zaviramo hitrost, katere ne moremo obvladati. Značilno za klasično kristijanijo je, da držimo smuča na ozko in da področimo po klancu navzdol tudi tedaj, ko smo smuča že zaobrnilj v novo smer.

Najlažja kristijanija.

Na sliki vidimo štiri faze začetniške kristijanije. Na vrhu vidimo smučarja, ki že misli na to, da bi zaobrnil smuča v levo stran. Najbrže je začetnik in se boji prehitrega smuka. Smuča drži na ozko in se pripravlja na obrat. Na drugi sliki vidimo začetek obrata: krmarica je spredaj, s petami pa skuša smučar zaobrnil smuča prečno proti strmini. Prav tako važen pa je zasuk trupa, katerega na sliki ne vidimo. Ko je zaobrnil smuča v novo smer, podre nekaj centimetrov prečno in nadaljuje s smukom naprej. Poudariti želimo le to, da mora biti ves čas izdatno naprej nagnjen. V praksi opazimo več vrst kristijanij: pluzno, čisto, poskočno, škarjasto, s poudarkom na razbremenitvi, tekočo itd. O tekoči ali »tempo-kristijaniji«, za katero se navdušujejo vsi mladi smučarji, bomo objavili posebno poglavje.

Konkurzni razpis

Z okrožnico škof. ordinariata v Ljubljani z dne 7. januarja 1942 št. 44 je bil razpisan Schiffersteinov kanonikat pri ljubljanski stolnici z zaključnim rokom 28. februarja 1942.

lanki, Smederevu, Kraljevu, Trsteniku, Vrnjački Banji, Nišu, Leskovcu, Šabcu in drugih krajih. Polnočnice in svete maše za praznike je imel v Kostoleu, Klenovniku, Požarevcu in Smederevu č. g. Škorjanc. Vse slovenske družine so dobile za praznike božične jaslice, katerih so bile neizmerno veče. Povsod so pred njimi prižigali svečke in peli prelepe božične pesmi. Jaslice so zelo ugajale tudi pravoslavnim, ki so tudi prosili zanje ter so jih na več krajih, kjer jih je bilo odveč, tudi dobili.

Podružnice Srbske narodne banke v notranjosti Srbije. Srbska narodna banka je sklenila odpreti na vseh 14 sedežih okrožij svoje podružnice.

Zahvalne molitve v Šabcu. Po prihodu prvega okrožnega načelnika v novo ustanovljeno okrožje v Šabcu so bile v tamošnji pravoslavni cerkvi zahvalne molitve za odstranitev vseh nevarnosti in nesreč, katerim je bilo izpostavljeno do sedaj tamošnje ljudstvo.

Predavanje Dimitrija Ljotića v Šabcu. Izredni komisar za obnovitev Smedereva, Dimitrij Ljotić, je bil oni dan v Šabcu ter je imel pred zbranim občinstvom predavanje o vseh dogodkih, ki so spravili Srbijo v sedanji položaj.

Knjižnice za vojne ujetnike v Nemčiji. Srbski Rdeči križ je prišel zbirati knjige za knjižnice, ki jih bo poslal v Nemčijo v posamezna taborišča, v katerih so srbski vojni ujetniki. Do sedaj je Rdeči križ poslal vojnim ujetnikom v Nemčijo že 52.237 knjig.

Predsednik občine v Čačku. Za župana v Čačku je postavljen Miloš Antonijević, ki je verjetno najmlajši srbski župan. Rojen je bil leta 1910.

Kupite znamenito knjigo Silvia Pellica

„Moje ječe“ Vsaka knjiga le 5 lir!

Nizozemska Indija

obsega posesti nizozemske kraljevine v Novi Gvineji in na Malajskem otočju ter obsega Velike in Male Sundske otoke. Površina teh posesti znaša 1.900.552 km. km, na otočju pa živi 51.013.878 prebivalcev, to je 27 na en kvadr. km. Od tega je približno 220.000 Evropejcev, 881.000 Kitajcev in 75.000 Arabcev. Domačini so Malajci. Velika mesta so: Batavia, ki je leta 1925 imela 290.000 prebivalcev, Salabija (248.000 prebivalcev), Sarakarta (151.000 prebivalcev), Samalug (150.000 prebivalcev), Bandung (150.000 prebivalcev), Džakarta (110.000 prebivalcev).

Versko pripada največ prebivalstva mohamedanstvu, nekaj milijonov domačinov pa je animistov, budhistov in kristjanov. Na otočju je leta 1925 delovalo nad 400 misijonarjev, od tega 203 katoliški duhovniki. Javnih in zasebnih šol je bilo leta 1925 za Evropejce 225, za Kitajce 71, za domačine 290, 10.548 je bilo vaških šol, 42 mešanih šol, 14 pa srednjih šol s 3037 učenci. Pravno življenje je urejeno tako, da veljajo za Evropejce njihovi evropski zakoni, za domačine pa njihove domače navade. Najvišje sodišče je v Bataviji.

Poljedelstvo je približno na vseh otokih enako, in sicer se prideluje riž, krompir, tobak, sladkorni trs. Kave so v letu 1925 pridelali 61.000 ton, gumija 106.000 ton, čaja 52.000 ton, kositra 32.000 ton, premoga en in pol milijona ton, petroleja 3 milijone ton. V letu 1925 je uvoz znašal 862 milijonov nizozemskih goldinarjev, izvoz pa 1813 milijonov goldinarjev. Ladijski promet je v istem letu znašal 19.974 ladij s skupno 8.39.604 tonami. Na otokih je bilo v letu 1926 železniških prog 7106 km, poštinih uradov je bilo 562, brzojavni uradov pa 877. Poleg tega je bilo na otoku 27 radijskih postaj.

Nizozemska vlada je imela na otokih kolonialno armado, v katero je sprejemala prostovoljce, ki so se morali obvezati na šestletno službo. V tej vojski je ena petina Evropejcev, štiri petine pa domačinov. V letu 1925 je ta nizozemska vojska štela dve diviziji, ki sta imeli 1200 častnikov, 35.000 podčastnikov in moštva, poleg tega pa je bilo še 10.400 orožnikov. Vrhovni poveljnik te kolonialne vojske je bil nizozemski generalni guverner, povelj-

stvo pa izvaja poveljnik vojske na suhem. Večina vojske je bila zbrana vedno na Javi, kjer so bile glavne posadke v mestih Suriman (devet častnikov in 2350 mož, Curacao (pet častnikov, 530 mož). Na Javi je v letu 1939 obojorožena sila znašala: kolonialna vojska je štela 38.928 mož, domačinska pomožna vojska je štela 4575 mož, milica 12.263 mož, brambovi 17.596 mož, rezervnih častnikov 1783. 1. januarja 1939 pa je ta vojska imela 45.120 pušk, 1561 strojnic, 186 topov in 16 tankov. Vojsna mornarica Nizozemske Indije pa je štela leta 1939 eno bojno ladjo, in sicer »Soerabaja«, ki je bila zgrajena leta 1909 in je imela 5644 ton ter je bila določena predvsem za stražo ob obali. Njena hitrost je znašala 16 vozlov na uro. Dalje je mornarica imela 4 križarke, tri pa so se gradile, deset rušilcev in pet topničark, dva rušilca pa sta bila v gradnji. Podmornice je imela 21, devet pa so jih gradili. Mornarica je imela leta 1929 77 letal.

Politično je Nizozemska Indija razdeljena na 306 državic, ki priznavajo nizozemsko nadoblast, pri tem pa so popolnoma avtonomne, 22 držav ima omejeno avtonomijo, nekaj pokrajin pa je pod neposredno nizozemsko upravo. Oblast nad celim otočjem izvaja generalni guverner, ki ga krona imenuje za dobo petih let, njegov sedež pa je v Bataviji. Njemu je dodeljen petčlanski svet. Narodni svet šteje 61 članov, od tega je 25 domačinov. 23 članov v narodni svet imenuje generalni guverner, 38 pa jih izvolijo pokrajinski, oziroma občinski sveti.

Nizozemci so Portugalcem leta 1641 izrgali večino njihovih posestev v vzhodni Indiji in si tedaj prisvojili največji del Sundskih otokov.

Rimsko pismo:

Praznik Sv. Treh Kraljev v Rimu

Obdarovanje za praznik sv. Treh kraljev (bela) je v najširšem obsegu izvedla fašistična stranka, ki je s svojimi pomožnimi organizacijami (Dopolavoro) imela v rokah tudi vse priprave. Zadnje dni so pritisnili v mesto tudi kupci iz drugih krajev. Bil je takšen naval, da so se trgovine kar vidno praznile. Miklavžev sejem je na trgu Navona, ki je zaprt in kakor nalašč za take namene. Fašistična stranka je samo v Rimu obdarovala 30.000 otrok, in sicer predvsem iz tistih družin, kjer so očete poklicani k vojakom. Darovi so bili razdeljeni na vseh sedežih fašističnih mestnih organizacij, kamor so prišli otroci s svojimi materami. Razdeljene so bile igrače, sladkarije, koristni predmeti (perilo, obleka), hranilne knjižice z malimi vlogami, loterijske srečke itd.

Poskrbljeno pa je bilo tudi za vojake, ki so v gledališčih imeli zastonske predstave, kakor je že bilo omenjeno, pa tudi ranjenci po bolnišnicah so bili obdarovani. Posebno delovna se je pokazala srednješolska in visokošolska mladina, ki pripada Gilu in Gufu. Ti so pripravljali tudi zavoj, ki so bili poslani vojakom na bojišče.

Zanimivo je, da tudi rajni niso bili pozabljeni. Že popoldne, posebno pa zvečer pred praznikom, torej na tretji sveti večer — kakor pri nas pravimo — je ogromno mestno pokopališče Sv. Lovrenca bilo potopljeno v morje luči, ki so gorele nad grobovi. Obiskovalci so nanosili rajnim v spomin veliko svežega cvetja. Posebno je bil z rožami posut spomenik, ki ga je mestna občina postavila spominu onih mornarjev, ki so služili na podmornicah in so v morju našli svoj grob. Veliko cvetja je dobil tudi veliki spomenik, postavljen mestnim vojniškim žrtvam iz prve svetovne vojne. Spomenik je zgradila mestna občina 1931. Stoji na najvišjem kraju obširnega pokopališča in je zgrajen iz travertinskega marmorja, ki se tukajšnji zemlji najbolj prilaga. Na vrhu blešči mošejski latinski napis: Suis civibus in acie interemptis Roma mater 1931-VIII. F. E. Dva stranska napis na oboki pa se glasi: Strenuis laus hominum, in na desni strani: Strenuis lux Christi. Vmes pa so na desetih velikih marmornatih ploščah vklesana imena vseh padlih Rimljanov, ki jih je več tisoč. Ta del spomenika je zgrajen v obliki polkrožnega oboda, v središču pa so postavljeni iz rdečega granita trije slopi, ki na vrhu drže ogromno odprto žaro. Spomenik napravlja zelo odlični vtis.

Ker sem že ravno pri pokopališču, naj še omenim, da so v zadnjem času pričeli prekopavati cele oddelke starih grobov. Kostni spravljajo v posebej za to napravljene kostnice, a na tako pridobljenem prostoru grade deloma grobnice, ki si jih postavljajo bogatini, a največ kolumbarije, ki so bili značilni že za dosedanje rimsko pokopališče. Novi kolumbariji so seveda mnogo lepši in pripravniji, pa tudi obsejnejši. Pravkar grade množične kolumbarije, ki pokrivajo prostor gotovo večji kot 3000 m² in bo imel prostora za več tisoč rajnih. Grade ga v štiri nadstropja in je ves obložen z marmorjem. Na ta način bo že itak izredno lepo rimsko pokopališče postalo še lepše.

Tudi uprava živalskega vrta je hotela dati belano (iz epiphania, grška in tudi latinska oznaka za praznik Razglasenja Gospodovega ali Tri kralje, ki so darove prinesli malemu Jezusu; odtod obdarovanje otrok na ta dan). Znižala je vstopnino na 3 lire, za vojake pa celo na poldrugo liro. Bil je izredno tople, brezoblačni sončen dan in se je veliko ljudi nabralo, kakor sicer v tem času ni navada. Znano je, da je rimski živalski vrt najlepši in najbogatejši v Evropi, kar deloma omogoča tudi južno podnebje. Res pa je, da tudi javna uprava zelo mnogo žrtvuje za svoj prekrasni živalski vrt. Celotno vseh izrednih časih si prizadeva, da živali ne trpe škoda in da so dovolj prehranjene, kar ni malenkost, in da imajo tudi tiste primerno toploto, katerim je treba kuriti. To so predvsem plazilci, ki imajo svoj zidani paviljon in dobro zakurjeno, da se gotovo nič slabše ne počutijo kakor v visokem poletju. Kar videti je, s kolikšnim užitkom se kaže grejejo nad prostorom, skozi katerega toplota prihaja v njihovo kletko in kako si močno udavi prazadevajo, da bi čim več svojega ogromnega telesa spravili nad mrežo, skozi katero prihaja toplota v njihov prostor.

Nadzornik nam je razlagal, da vse živali izvrstno prezimujejo in da vrt do sedaj še ni utrpel nobenih osembe vrednih izgub. Opazil sem, da imajo mačke: risi, tigri, pantri, jaguarji, levi v tem času mnogo lepši kožuh kakor v poletju. Kožuharji se sploh izvrstno počutijo sedaj v zimi in ni videti, da bi pogrešali poletno sonce. Medvedovi imajo zelo mnogo, tudi štiri bele medvede. Teh seveda tudi ne zebe. Prav tako se ptičji svet dobro počuti. Občutljivejšje papige in južne pevice pa imajo v paviljonih. Silen vršič, ki ga ženejo race, gosi, štorke in nešteta množica močvirnih ptic dokazuje, da tudi tem ni sile. Male avstralske papige, ki prihajajo tudi v Ljubljani v modo, pa imajo sploh takšen direndaj med seboj, da jih je

slisati po celem vrtu. Ribe tudi nič ne čutijo zime, bobri, lisice, volkovi, koze, jeleni pa se sprehajajo v svojih najlepših kožuhih in jih je res vredno pogledati. Zirafe, antilope in cebre so dobile nekakšno temnejšo barvo in so tudi izredno lepe, opice so pa zaradi neprestanega ravnanja ravno tako oguljene kakor v vsakem drugem letnem času.

Rimski živalski vrt je tako zgrajen, da nobena večja žival ni prisiljena čepeti v svoji kletki, ampak ima odmerjen večji prostor, po katerem se lahko sprehaja. Tako se živali ne mučijo toliko in so tudi boljše ohranjene. Za ptice sta zgrajeni dve ogromni kletki, kakor jih nima niti londonski živalski vrt. Ena kletka je za ptice ujede, a druga za neroparice. V vrtu je polno ribnikov, tolmuinov, umetnih skalnih pečin, peščenih prostorov itd., da more vsaka žival živeti sicer v malem, a vendar v svojem svetu. Tlunjni plavajo v velikem ribniku, svoj tolmuin ima morski slon, povodni konji, beli medvedje itd.

Pod pokroviteljstvom nem. veleposl. v Rimu Mackensena je že nekaj časa v Galeriji za moderno umetnost odprta razstava nemških vojniških slikarjev. V častnem odboru so minister za narodno vzgojo Giuseppe Bottai, minister za narodno kulturo Alessandro Pavolini, šef italij. generalnega štaba grof Ugo Cavallero, guverner rimskega mesta knez Giangiacomo Borghese, nemški opolnomočeni minister Ar. Koch in nemški vojaški ataše v Rimu div. general Rintelen.

Skupno je razstavilo 45 nemških slikarjev 131

Zlatomašnik Jožef Brešar

Dne 15. januarja bo doživel duhovni svetnik Jožef Brešar petdeseto leto menišтва.

Rodil se je 9. septembra 1891. l. na Perovem pri Kamniku. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani. Že kot dijak je bil odločenega in neustrašnega katoliškega prepričanja. To je tisti Perovec v Debečevih »Vzorih in bojih«, ki so mu delali zaradi države tudi Napoleon. A Debevec je še dostavil: »Bistrega duha je pa tudi on in odločen kakor Napoleon.« V dijaškem društvu naravnostovcev je tovarišarjeval, ki so se navduševali za Darwin, zastavljali vprašanje: »Odkod gibanje?« — »Kje, od koga je dokazano, da se je življenje začelo samo od sebe?« — »Odkod ima človek um in prostovoljo, odkod napredek in umetnost?« — »Kadar dobim točen odgovor na ta vprašanja, pristopim k vašemu društvu, danes pa z Bogom!« Tak je bil Brešar že kot dijak, tak je ostal vse življenje.

Po osmi šoli je vstopil v ljubljansko semenišče. Ker je bil še premlad, po dovršenih bogoslovskih študijah ni mogel biti s svojimi tovariši, sošolci, posvečen v navadnem roku meseca julija, ampak šele januarja drugega leta. Za kaplana je bil v Postojni, Škofji Loki in v Ribnici, potem pa za župnega upravitelja v Sodražici, ker ga patroni hoteli predstavljati za župnika. Od tam je l. 1903. šel kot župnik v Velesovo, kjer je prebil nad 30 let.

Vedno in povsod je delal za čast božjo in blagor našega ljudstva. S posebno skrbjo se je zavzemal za dijake. Mnogi ga imajo še danes v hvaležnem spominu. Najbolja in najpodočvitejša leta g. zlatomašnika pa so bila v Velesovem. Svojim župljanom je oznanjal evangelij z veliko vnemo, v preprosti, pa preprosti besedi, prav kakor govori naš narod. V poletnih mesecih je z veseljem sprejemal množice romarjev, ki so prihajali na božjo pot v Velesovem. Velesovska cerkev je danes izmed najlepših in ljubljanski škofiji. To je zasloga Brešarjeva. Pred prvo svetovno vojno je vso cerkev prenovil. Kremser-Schmidtove slike in oltarjih so bile že davno potrebne, da bi jih očistili prahu. Po Brešarjevem prizadevanju je centralna komisija za umetnost dala slike prenesti na Dunaj; tam so jih restavrirali. Sedaj so slike kakor nove. Ljubitelji lepe umetnosti, tudi visoka gospoda, so prihajali ob blizu in daleč gledat velesovsko cerkev. Z nekim ponosom je župnik Brešar razkazoval umetnine in arhitektonske lepote te nekdanje samostanske cerkvene stavbe.

Bolazen v nogah je župnika Brešarja, dušno vedno vedrega, prisilila, da je l. 1935. stopil v pokoj ter se poslovil od drage mu velesovske cerkve. Naselil se je na Brezjah pri Materi božji,

viti ga z Bogom, uspe kaplanovi gorečnosti, da Jezusu pripelje nazaj izgubljenega ovna. Povest sama je bolj zanimiva po zasnovi in po posameznih prizorih, kakor v celoti ter je samo škoda za povest z umetniške strani, da pisatelju ni bilo dano, povest izbrusiti in jo bolj obdati z živim mesom. Tako je še preveč ostala v idejni zamisli, v glavnem zasnutku ter je lep spomin na pisatelja, ki ji je posvetil vse svojo življenjsko silo in moč. Dom in svet, za katerega je pisal povest in izdihnil od nje, se je oddaljil spominu svojega zve, stega sotrudnika, ki je ob tem delu doživel toliko napora, pa tudi tihe sreče, da ni sodil nikamor drugam, kakor med najvišje lepote tam za »skratnim nebom na zahodu, kakor je pomenljivo ranjki končal svoj roman. Drugo povest je napisal in v tej številki končal Jože Krivec, ko je pokazal s sočnimi barvami Pot navzdol vaškega mogotca Stremišnika, ki je svoj čas tako preziral beračico Gero, pa je končal prav tako kot ona: brez imetja, z zamrznjeno hranilno knjižico, v snegu. Od postaje do postaje njegovega padca ga spremljamo, do konca, ki na estetsko mogočen način zaključuje življenjsko pot. Povest je močna podoba življenja iz haloških vasi ter postavlja Krivca med pisatelje, od katerih lahko pričakujemo še močnih epičnih del. — Ksaver Meško se po dolgem času zopet oglaš v listu, ki je spremljal njegovo slavno mladost, s kratko črtico Briddok, pisano gotovo s srčno briksitjo, ko pesnikovo srce zapusti njegova največja ljubezen ter od vse življenjske sreče, rože, ostane samo še trn, vse lepote oropan pekel ter spomin na preteklost, ki se sprosti v vzdih, kakor svoj čas Turgenjevu: »Kako so bile lepe, kako nežne rože! Črtica sicer ni tako močna, kakor je Meškova črtica iz istega časa in v zdušja, priobčena v Mohorjevem kolektoru, je pa dokaz, da Meško še vedno ustvarja

del. Razstava nudi dosti več, kot pa bi človek v naprej pričakoval. Je to prav za prav razstava nemških slikarjev, ki so bili mobilizirani in od katerih so nekateri bili dodeljeni nemškim propagandnim kolonijam in se kot takšni bore na bojiščih. Vsekakor so predvsem ti slikarji narisali množico zelo čednih akvarelov, ki nam kažejo pokrajine in razne kraje zahodnega kakor vzhodnega bojišča. Največ akvarelov se nanaša na Francijo, Belgijo, Holandijo in Poljsko. Nekaj zanimivih slik je tudi iz Bolgarije, Grčije, s Krete in iz Jugoslavije. Mnogo teh slik nam ponazorjuje razdejana mesta, kakor jih je pustila za seboj vojska, mnoge slike pa z vojsko sploh nimajo nič opraviti in so pred vsem pokrajinskega in folklornega značaja. Pač pa nam slikarji, ki so dodeljeni propagandni kompaniji, ponazorjujejo marsikak pretresljiv vojni prizor, kakor so ga sami videli in doživeli. Posebno močni so črteži in akvareli, ki so jih o neposredno vojni dogodkih podal Busch Viljem, Janesch Albert (Dunaj), Klumbies Heinz (Berlin), Kretschmann Ernest (Berlin), o katerem smo pred kratkim brali, da je padel na bojišču pri Sebastopolu, Raebiger (Berlin) in Willich Wolfgang (Berlin), ki je razstavil predvsem mnogo res zelo posrečenih portretov višjih nemških častnikov. Treba je vedeti, da so slikarji večinoma delali z zelo skromnimi sredstvi, kakor je iz okoliščin razumljivo. Nekoliko motijo tudi okviri, ki so navadni leseni, zgolj za razstavo. Marsikak akvarel bi v primernejšem okviru prišel mnogo bolj do izraza. Na splošno so nadarjene in diskretne kompozicije, ki bodo ohranile svojo trajno vrednost, čeprav so v vsem izraz časa, iz katerega so bile porojene. Čisto propagandnega je med njimi zelo malo ali skoraj nič. Najboljše stvari so podali Busch, Janesch, Kretschmann, Thienhans, ki ima nekaj izredno ljubkih pokrajinskih akvarelov iz Poljske, in pa Klumbies s svojimi pariškimi akva-

ri, ki so tako ljubli. Vojska ga je preselila z nekaterimi drugimi duhovniki v Mengeš, potem pa nazaj v Velesovo. Dasi betezen, je za božje-maševal ljudstvu v velesovski cerkvi o polnoči in na praznik ob desetih. Upamo, da mu bo mogoče v velesovski cerkvi opraviti tudi zlato mašo. Naj ga Bog ohrani še mnogo let!

Velik koncert Dopolavora za delavstvo

Pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani bo prihodnjo nedeljo, 18. januarja, na svojem sedežu na Taboru v Ljubljani priredil velik koncert, namenjen delavstvu. Koncert bo za delavstvo brezplačen in bo brez dvoma nudil vsem izredne umetniške užitke. Zato jamčijo odlična imena solistov, ki bodo sodelovali pri pevskih točkah sporeda. Tako bodo nastopili člani in članice Opernega gledališča, sopranistka Ksenija Vidali-de Marchi, mezzosopranistka Mila Radev-Kogejeva, tenor Jan Franc, basist Julij Beletto in komorni pevec bariton Rudolf Sulzer z Dunaja. Poleg tega bo igral komorni orkester Stenovih in bo nastopila skupina baleta ljubljanske opere. Soliste bo spremljal na klavirju dirigent ljubljanske opere Jan Neffat, medtem ko je naštudiral plese baleta inž. Peter Golovin.

Spored velikega delavskega koncerta, ki se bo začel v nedeljo ob 15 v veliki dvorani na Taboru, bo obsegal izbrane operne arije najbolj znanih in slavnih opernih skladateljev. Za začetek bo odigral orkester dva kosa, nato sledi Radamesova romanca iz Verdijeve opere »Aida«, zatem prošnja iz Puccinijeve »Toske« in Renatova arija iz Verdijevega »Plesa v maskah«. Niz opernih arij bo prekinil orkester, ki bo zopet zaigral dva kosa, nakar pridejo na vrsto Cainova arija iz Leoncavallovega »Bajaca« in arija iz Verdijevega »Don Carlosa« ter arija iz Verdijeve »Simone Bocanegra«. Sledita dve točki klasičnega baleta, in sicer Schubertov balet in Straussov »Čardaš«. Po odmoru sledi »Lunina pesem« iz Verdijevega »Trubadurja«, Mimi iz Puccinijeve »Boheme«, arija iz Čajkovskega »Evgena Onjegin« ter arije iz »Trubadurja«, »Rigoletta« in Puccinijeve »Toske«. Za zaključek nastopi balet s Smetanovo »Furijo« in Benatzkyjevim »Valčkom«.

Iz Kostanjevice

Nad 80 šolskih otrok obdarovanih. Na praznik fašistične Befane je bila tudi kostanjevska mladina slovesno obdarovana. Točno ob 3 se je dvorana g. Bučarja napolnila s šolsko mladino. K slovesnosti so prišli tudi odlični predstavniki vojske, uradov in ustanov. Odličnike in šolsko mladino je pozdravil v italijanščini tukajšnji vođa centra g. Lauri Nikolaj, katerega je v slovenščini ponovil tukajšnji g. župan. Po končanem govoru se je pričelo obdarovanje. Obdarovanih je bilo nad 80 šolskih otrok; razdeljenih je bilo 160 zavojčkov, 18 nakaznic po 100 lir in 38

Kristusova zgodovina

Giovanni Papini

14. Puščava

(Konec.)

Da bi skočil s templja brez potrebe in brez koristi za druge ter z ednim namenom, da pridobi ljudi s čudežem radi preplašenosti in strahu, da bi izzival Boga in ga silil tako rekoč da napravi čudež, odvisev in drzen samo zato, da satan ne zmaga v nesramni stavi, ki temelji na sarkazmu in roganju, ni Jezusovo delo. Srce hoče govoriti srčnem, izvisev hoče še zvišati, čisti duh hoče očistiti duhove, ljubezen hoče druge užgati v ljubezen, velika duša hoče povečati male, zapuščene duše. Namesto, da skoči kot naraven čarovnik v prepod pod templjem, se bo dvignil s templja na goro, da z visine govori o blagih nebeskega kraljestva. Z grozo ga mora navdati ponudba zemeljskih kraljestev in še bolj cena, katero satan zahteva. Satan ima pravico ponuditi, kar je njegovega; zemeljska kraljestva temelje na sili in se vzdržujejo z golju-fijo; tu je njegovo polje in zopet najdeni raj. Satan spi vsako noč pod vzglavjem mogočnejšev, ki se mu klanjajo z delom in mu plačujejo dnevni davek misli in dejanj. A če bi Jezus nudi vsem kruha brez dela, če bi Jezus kot čudodelni in javni ple-salec na vrvi odprl javno gledališče ljudskih čudežev, bi zamogel iztrgati kraljstvo njih kraljestva, ne da bi pokleknil pred protivnikom. Ako bi hotel pokazati Mesijo, kakor so sanjali o njem Judje v svoji domotožni nespečnosti kot sužnji, bi vedel za pota: potreba bi jih bilo pokvariti z bogastvom in čudežem, napraviti iz vsake dežele kraj uživanja in čarovnij, in takoj bi zasedel sedeže satanovih zastopnikov.

A Jezus noče vpostavljal propadlega kraljestva, osvajači sovražnih kraljestev. Ne mara za oblast in še manj za slavo. Kraljestvo, ki ga ozna-nja in pripravlja, nima ničesar skupnega z zemeljskimi kraljestvi. Njegovo kraljestvo je določeno, da uniči zemeljska kraljestva. Nebesko kraljestvo je v nas: vsak dan se razširi, ako se duša spreobrne, ker dobi novega državljanca, ki je bil odvzet zemeljskim kraljestvom. Ko bo vsak človek dober in pravičen, ko bodo vsi ljubili brate kot ljubijo očete sineve, ko se bodo ljubili tudi sovražniki, ako bodo še sovražniki, ko ne bo nihče mislil na kopicenje zakladov, in ko bo vsak namesto da jemlje drugim, dajal kruha lačnim in oblačilo prezebjajočim, kje bo tedaj zemeljsko kraljestvo? Cemu nam potreba vojakov, če ne bo nihče skušal povečati svoje dežele s tem, da jo jemlje sosedu? Cemu je potreba sodnikov in biričev, če bo izpreobrnjenim ljudem neznani prekršek? Cemu bo potreba kraljev, če bo vsak imel zakon v svoji vesti, in ne bo vo-jakov, ki bi ukazovali, in sodnikov, da bi odločevali? Cemu bo potreba denarja in davkov, če bo vsak imel svoj stalni kruh in bo z njim zadovoljen in ne bo treba plačevati mezde vojakom in služabnikom? Ko bodo duše vseh spreobrnjene, bodo iz-ginili kot pridi dolgi noči odri, ki se nazivajo: družba, domovina, pravičnost. Kristusova beseda ne potrebuje denarja in vojakov, in ako postane dejanje v vseh in za vedno, tedaj izgine to, kar veže človeka, nepravica in nasilna oblast, zločinstva, slava bitk — kot jutranje megle pred sončno svetlobo in vetrovno silo. Nebesko kraljestvo je eno, in bo prevzelo mesto zemeljskih kraljestev, ki jih je mnogo. Ljudje ne bodo več razdeljeni v kralje in podanike, v gospodarje in sužnje, v bogatine in uboge, v hinavske in nesramne grešnike, v kreposti-ne ošabneže in ponižne grešnike, svobodne in ujet-nike. Božje sonce bo sijalo na vse. Državljeni ne-beskega kraljestva bodo samo ena rodbina očetov in bratov, in rajski vrata se bodo odprla Adamo-vim sinovom, ki so že postali podobni Bogu.

Jezus je premagal satana v samem sebi, sedaj gre iz puščave, da ga premaga med ljudmi.

nakaznic po 50 lir. Zavojčke in nakaznice je delila ga. Laurijeva. Ob koncu svečanosti so je v imenu otrok in staršev lepo zahvalil g. Rebzelj iz Dolše.

Cerkveno darovanje za najbednejše. Na po-budo tukajšnjega g. dekana Franca Goloba se je izvršilo cerkveno darovanje za najbolj bedne. Nabralo se je 1700 lir. Bog plačaj!

Javna dela so v polnem obsegu. Nadaljuje se z delom pokrajinske ceste Crnelca vas—Osunje. Razširja se deželna cesta Kostanjevica—Sv. Križ, da bo za avtomopel sposobna.

Novo domovno sejmšče. Dne 17. jan. bo na novem sejmšču v Kostanjevici na Slinovcih pri znani božjepolni cerkvi Matere božje dobrega sveta velik živalski in kramarski sejem. Kupci in prodajalci vabljeni!

Vodovod v Orehovem je delno že dograjen in izročen prometu. Za enkrat delujeta samo dve javni pipi, in sicer ena pri vaški kapelici in druga pri g. Kraševcu. Vaščani so nove pridobitve zelo veseli.

hoče pesnik služiti Poeziji, ali pa pastu od nje. — Balantič je v letošnjem letu postal glavni pesnik revije. Vinko Beličič prinaša starejšo pesem Cesta, ki dobi pri njem metafizični značaj poti iz življenja v smrt. — Zelo se je razvila tudi pesnica Pepči Marinč kakor spricu-jejo nekatere pesmi iz te številke, tako zlasti druga iz cikla Večer med gmajinami ter Odmevi (zadnja kitica). Z njo vstopa v vrste slovenskega ženstva nova pesnica, ki obeta mnogo, saj je že na začetku svoje poti dala nekaj do-brih pesmi. — V znanstvenem delu je zaključena razprava Dr. Vratuše o Koršu in prešerno-slovstva, ki predstavlja zanimiv donesek o slovensko ruskem literarnem stiku.

V kritičnem delu je ocenjenih nekaj no-vih slovenskih del, tako Gradnikova zbirka Zlate leste (France Vodnik), Debeljakova zbirka Kos-sakove Križarska vojska (France Vodnik), Uše-ničnikovi Izbrani spisi (J. Rakovec). V oddelku posvečenem umetnosti so se dr. Mikuš spo-minja dvostoltnega švicarskega slikarja Füsslija, v oceni Podbevškovega Jakopiča pa kritično-po-sveti v vrednoto oz. nevrednoto Podbevškovega dela ob Jakopičevih slikah. V zapiskih je M. pri-kazal delo slavističnega seminarja na padovski univerzi, ki bo zanimalo vse slaviste. D. P. pa je statistično podal pregled univerz v Italiji in njih razdelitev dela.

S tem je ta številka ter tudi letnik končan. Vabilo na platnicah pa vabi na naročbo v no-vem letu, z naslednjimi besedami:

»Dom in svet je srečno zaključil svoj 53. let-nik ter ima najboljšo voljo tudi v bodoče gojiti slovensko kulturno književno ustvarjanje, tako leposlovno kakor znanstveno, ter kritično vredno-titi književni in umetniški trg pri nas in v sve-tu, v kolikor nam je dostopen. V leposlovnem ustvarjanju hoče vzdrževati zvezo med starejšimi, mlajšimi in najmlajšimi slovenskimi pisatelji ter tako utrjevati in potrjevati slovensko skupnost

KULTURNI OBZORNIK

Dom in svet št. 9—10

Dom in svet je zaključil svoj 53 letnik s to dvojno številko, ki je izšla te dni. Tako je revija vzdržala težo časa in podala dokaz vztrajanja v kulturnem delovanju tudi za ce-no materialnih težkoč ter končala svoj letnik sicer v malo manjšem obsegu kakor sicer (456 strani) vendar dostojno audi po svoji notranji vsebini. Ta zadnja dvojna številka prinaša vinjete mladega risarja Marjana Tršarja z zelo sodobnimi motivi ter kaže tudi risarjev raz-voj, ki je iz pokrajinskih risb prešel v figu-rativne. Uvodno pesem je napisal Jože Dular »Sedmina« (ki je med tem, ko se je številka tiskala, že izšla v zbirki Zveste menjave), ki lepo karakterizira čas: »Na žalostno sedmino — nas je povabil čas. — Zdaj pijemo grenko vino, — ki ga je postavil pred nas«. Ta pesem je kakor uvertura, katere zadnji akord je Čo-kanov prevod lepe Claudelove pesmi (tu je nastala neprijetna tiskovna napaka: Tone Clau-del, namesto Paul) Praškemu Jezušku, ki pre-stoluje v decembrski noči na steni skromne spalnice in varuje »te male, ki so mu v var-stvo dani, otroke, ki v njegovem varstvu lahko mirno spe. — Nato sledi zadnja poglav-ja celoletne povesti pokojnega Matije Malešiča Skrlatno nebo na vzhodu in zahodu, ki je s tem končana. Povest je poizkus katoliškega pisatelja, napisati apologijo krščanstva, ki ga predstavlja kaplan Anton v družbi liberalističnega podeželskega uradniškega okolja, kate-rega najvišja ateistična glava je sodnik Oven. Po nesreči, ko visi njegovo življenje samo še na zadnji nitki in so vsi poskusi zaman, spra-

Drobne novice

Koledar

Sreda, 14. januarja: Hilarij, škof in cerkveni učitelj; Feliks Nolski, sp.; Makrina, sveta žena; Malahija, prerok; Evfracij, škof.

Četrtek, 15. januarja: Pavel, puščavnik; Mavver, opat; Makarij Vel., opat; Habakuk, prerok.

— Po snežnem valu mraz. Šest dni je nalezljivo lažno suh in droben sneg. V ponedeljek pa se je že občutilo, da pritiska s severovzhoda od Karpatov mraz, ki se je znatno stopnjeval. V ponedeljek je bila dosežena dnevna temperatura — 5 stop., to popoldne okoli 14, nato pa je začelo proti večeru in ponoči zmrzovati. V torek zjutraj je letos zasnemal v teh dneh najnižjo toploto, namreč — 10,8 stop. C, ko smo imeli po božičnih praznikih pred novim letom celo nekaj več mraza, namreč — 14 stop., kar pa še ni najhuje, ker moramo biti pripravljene, da bo proti koncu januarja in februarja še močno mrzlo. Barometer je v torek kazal 761 milimetrov. Po raznih krajih je pritisnil tudi huji mraz. Huda burja z mrazom divja na Raketu, kjer so imeli v torek zjutraj — 11 stop. C. Tam je burja sneg odnesla po mnogih goličavah, drugod ga je do 25 cm. V Kočevju imajo po zadnjih poročilih 48 cm snega v ravnini, mraza pa 8,8 stop. C, v Novem mestu je bil nekoliko lahnejši mraz, bilo je samo — 5 stop. C, sneg je visok 50 cm. V St. Janžu na Dolenjskem so v torek zjutraj tudi občutili nekoliko huji mraz, zjutraj je bilo — 7 stop. C, snega je tam 35 cm.

— Kupčije s hišami in zemljišči. Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča je do 10. t. m. zaznamovala že 12 večjih in manjših kupnih pogodb za celotno vrednost 667.214 lir. Zanimiv je pojav, da je poleg velikih ponudb bilo zadnji čas tudi primerno veliko povpraševanje po raznih realitetah. Cene zemljiščem, posebno stavbnim parcelam, so se dvignile skoraj za 100%. Tako je bil jeseni kupljen neki zemljiški kompleks v bližini Dobrove za 42.000 din takratne valute, sedaj pa prodan za 46.400 lir. Zemljišče meri 3172 kvadratnih metrov.

— Pokr. odboru Rdečega križa so darovali: G. prof. dr. Lavrič namesto cvetja na grob pok. ge. Johanne Troštova 100 lir; G. Pavlič Leopold (zastopstvo Škodovih zavodov) namesto novoletnih voščil 1000 lir; G. Rojina Anton, ind., Slomškova 8, namesto venca na grob pok. J. Stupice 100 lir; G. Franc in Marija Deschman v počastitev spomina pok. ge. Marije Bitene 50 lir; Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani v spomin svojega častnega člana in dolgoletnega odbornika, pok. kanonika g. I. Sušnika, 400 lir; Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani v počastitev spomina pok. kanonika Ivana Sušnika 5000 lir. — Plemenitim darovalcem iskrena hvala!

— Dogon klavne živine. Prehranjevalni zavod Vis. komisariata za ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za klavno živino: dne 20. januarja 1942 v Grahovem za govedo in svinje, dne 20. januarja 1942 v Stični za govedo in svinje, dne 21. januarja 1942 v Mokronogu za govedo in svinje, dne 21. januarja 1942 v Ljubljani za govedo in svinje.

Ljubljana

1. Premiera Vomergerjeve tridejanske komedije »Voda« bo v petek ob 17 za red Premierski. Naš znani dramatik in pisatelj slušnih iger Jože Vomerger je pokazal v svojem delu izrez iz našega podeželskega življenja. Dejanje se plete okrog vodovoda, zaradi čigar zgraditve je ločena vas v dve nasprotni stranki. Konflikt razreši na izredno zabaven način kitar, ki se mudi kot letovislar v vasi, ko spozna, v čem leže ovire. Njegova zviščanja je zgrajena na ničemurnosti in častihlepih vaščanov, ki končno proti lastni volji dobe vodovod. Delo bo režiral Milan Skrbinšek.

1. Za knjigo »Architectura perennis« z deli in načrti častnega meščana ljubljanskega univ. prof. Jožeta Plečnika ter z razpravami univ. prof. dr. Franceta Steleta in dr. Antona Trstenjaka je naravno zavladalo največje zanimanje. Zaradi neprestanih vprašanj kdaj in kje bo mogoče dobiti to knjigo, obveščamo javnost, da doslej ni prišla v prodajo, ker še ni bila vezana. Od danes dalje dobite knjigo v mestnem kulturnem odseku v Turjaški palači na Napoleonovem trgu med uradnimi urami od 9 do 15 za ceno 400 L. Knjigo lahko naročite tudi telefonično na štev. 41-21 in 41-24. Ker je knjiga izšla v skrajno nizki nakladi in pride v prodajo samo 200 izvodov, hitite z naročilom!

med pisateljskimi pokoljenji, med tradicijo in rod dom današnjega dne, kar naj bo ploden temelj bodočnosti. V povestih in pesnih priznanih pisateljev iz Dom in svetove tradicije in nastopajočega rodu bo kazal oblike današnjega časa, v katerega je poslanjen svet, pa tudi razmer, v katere je položen naš dom. Večjo pozornost bomo posvečali pesniškim prevodom predvsem romanskih in slovanskih klasičnih pesnikov ter tako posredovali svetovne pesniške vrednote v naši besedi, kar se je do zadnjega pri nas vse premalo gojilo. Izvirno slovensko ustvarjanje, ki v iskanju Lepote in Resnice išče podoba našega človeka in našega kraja in stoji na večnih vrednotah duhovne človeške osebnosti, kakor je tradicija naše revije, bo tudi od sedaj naš temelj.

V znanstvenem delu bomo pridobivali umetnostne eseje in razprave, ki se tičejo slovenske kulturne preteklosti in sedanjosti, kakor tudi slovenskega jezika, v kolikor ne gre v preprosto strokovnost. Umetnosti, predvsem likovni, bomo posvečali več pozornosti kakor doslej ter se bomo ozirali tudi na glasbeno in gledališko kulturo. Vsem vrstam umetnosti bo posvečen naš kritični pregled književnega dogajanja doma in v svetu kakor doslej.

Ne zdi se nam umestno ob tej priliki preveč obljubljati, kajti vsako človeško dejanje je položeno v čas, ki pa ima svoje neizprosne zakone. Toda kolikor bo v naši moči, bomo storili, da bo revija polnovredna dosednji tradiciji, glasnica slovenskega iskanja Lepote in Resnice, slovenskega človeka, zasidranega v lastnem domu in iščočega oplajanja v širokem svetu, zavedajočega se dolžnosti vztrajanja še posebno v današnjem času, ko se trese svet. Zato upamo na posebno pomoč naših naročnikov, ki znajo v takem viharju ceniti dom in v njem lepo, mirno slovensko domačnost. S tem vstopa Dom in svet v svoje 54. leto!

Dom in svet bo izhajal v dosednjem obsegu in bo stal letno 40 lir, za dijake 35 lir, za vso vsoto plačajo naenkrat.

L. d.

1. Opozarjamo, da se bliža žrebanje za dobitke, ki so razpisani v »Gledališkem koledarčku«. Za prijatelje gledališča pomeni koledarček lep informativni priročnik, ker vsebuje zanimive podatke in članke o gledališču ter čez 60 slik naših gledaliških članov. Naprodaj je po ceni 12 lir pri gledaliških blagajnah in v knjigarnah.

1. Naznanite sobel! Mestno poglavarstvo še vedno potrebuje več čedno opremljenih sob za nastanitev častnikov in uradnih ter tudi nekaj opremljenih stanovanj, zato pa prosimo prebivalstvo, naj lastniki takih sob ali stanovanj te prostore naznanijo v mestnem glavnem vložišču v pritličju leve hiše mestnega magistrata. Za najemnino se podnajemnik sam pogodi z lastnikom stanovanja, najbolj potrebne pa so sobe v središču mesta.

1. Zemljevide (50×70) Evrope, Rusije, Pacifika, Amerike, Italije in drugih kontinentov dobite vedno v Mladinski založbi, Stari trg 30.

1. Pogrebno društvo Marijine bratovščine v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 25. t. m. ob pol treh popoldne v dvorani št. 1 na portu frančiškanskega samostana v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Eventualni predlogi članov se obravnavajo na občnem zboru le, ako so bili pisмено sporočeni odboru vsaj tri dni pred vršitvijo občnega zbora.

Misali - breviji

v preprosti in luksuzni opremljeni

liturgične knjige

svetovnih založb: Pustet, Desclée, Marietti, Libreria Vaticana, Gregoriana, Morcelliana, Vita e pensiero, Herder, Schöningh in druge.

Velika izbira del sistematične teologije.

Praktične knjige za duhovnike (pastoralne, pridige itd.) v slovenskem, latinskem in nemškem jeziku. Mladinsko in stanovsko slovnstvo. Vzgojslovnstvo (praktično in sistematično). Cerkevna glasba - cerkvene tiskovine - kanon tabele. Novi mašni obrabi in oficiji. Slovenske na-

božne knjige.

Vse domače in tuje revije in časopise preskrbimo hitro ter po ugodnih pogojih.

Ljudska knjigarna, Ljubljana

Pred Škofijo 5 - Telefon 25-29

1. »Večeri predklasične glasbe« je naslov šestih koncertov, ki jih bo priredila Glasbena Matica ljubljanska po zamisli prof. Silve Hrašovčeve do konca sezone. V teh večerih bomo slišali skladbe nekako od leta 1500 do konca XVIII. stoletja, ki so bile zložene za različne instrumente in glasove. Prvi večer ima naslov: Predklasična orgelska glasba; drugi: Predklasični oratorij; tretji: Händl in Bach v klavirski glasbi; četrti: predklasični orkestralni glasbi; peti: Predklasični na raznih instrumentih; šesti: Italijanski instrumentalni predklasični in francoski klavičembalisti. Prvi koncert tega cikla bo v ponedeljek, 19. t. m. ob pol 7 v Hubadovi dvorani. Izvajal ga bo na orglah skladatelj Matija Tome. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

1. Vrtinarska predavanja pri Sadjarski in vrtinarski podružnici Ljubljana I. V sredo, 14. t. m. predava g. nadzornik Josip Štrekelj o spomladanskem obrezovanju sadnega drevja in grmičja raznih oblik in po različnih metodah. Začetek ob šestih zvečer. Skopične slike. Kemijaska predavalnica na I. drž. real. gimn. v Vegovi ulici. — Vstop prost!

Gledališče

Drama. Sreda, 14. jan., ob 17: »Hamlet«. Red A. — Četrtek, 15. jan., ob 17:30: »Bog z vami, mlada leta!«. Red Četrtek. — Petek, 16. jan., ob 17: »Voda«. Premiera. Red Premierski.

Opera. Sreda, 14. jan., ob 17: »Prodana nevesta«. Red Sreda. — Četrtek, 15. jan., ob 15: »Rigoleto«. Izven. Diješka predstava. Zelo znižane cene. — Petek, 16. jan., ob 17:30: »Ples v Operi«. Opera. Red A.

Radio Ljubljana

Sreda, 14. januarja: 7.30 Radijska poročila v slovenščini. — 7.45 Pesmi in napravi. vmes ob 8. napoved časa. — 8.15 Radijska poročila. — 12.15 Koncert kmečke godbe. — 12.40 Vlado Golob igra na harmoniko. — 13. Napoved časa. — Radijska poročila. — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.20 Orkestralna glasba pod vodstvom Arlandija. — 13.50 Operna glasba. — 14. Radijska poročila. — 14.15 Bleščeča glasba pod vodstvom Petralia. — 14.45 Radijska poročila v slovenščini. — 17.15 Kvartet Jožek in Miloš Zihlerl s saksofonom. — 17.35 Koncert pianista Juliana von Karolyja. — 19 »Parlamo l'italiano«, prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Radijska poročila v slovenščini. — 19.45 Terec sester Stritar. — 20 Napoved časa. — Radijska poročila. — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.30 Lirična sezona EIAH-j: Madame Butterfly. — V odmorih pogovor v slovenščini in novice v slovenščini. — Po operi: Radijska poročila.

Lekarne

Nožno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa 43; mr. Trnkovec, Lestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova 7.

Poizvedovanja

Siva usnjena rokavica, katere je bila izgubljena, se dobi v trafiki na Jurčičevem trgu. Zgubila se je črna smučka v začetku Golovca. Naiditeja prosim, da jo odda proti nagradi na Poljanski cesti 13, pri Stariču.

Mravlje — največja nadloga v Kamerunu

Največja nadloga, ki pride vsako leto skoraj gotovo nad Kamerun, so posebne mravlje, ki se ob nekem letnem času pojavijo v tako velikih množinah, da v širokih plasteh enostavno pokrijejo zemljo. Ljudje in živali so proti njim brez moči ter morajo pred njimi enostavno pobegniti v druge kraje. Mravljam so nevarne samo ptice pevke, ki jih tudi zelo veliko pokončajo in uničijo.

Protidraginjske obravnave pred sodiščem

Ljubljana, 13. januarja. Kazenska oddelka okr. sodišča VI in VII sta lani obravnavala nad 500 primerov kršitve raznih protidraginjskih ukrepov, ki se nanašajo na razdelitev in racioniranje raznih masžob, krompirja in drugih potrebščin, kakor tudi o primerih, ko so producenti svojim izdelkom navijali cene. Mnogo je bilo ovadenih oseb, ki so že avgusta in septembra meseca pred objavo predpisov o prodaji in nakupu krompirja pri raznih kmetih na Dolenjskem kupili in naročili nad sto kilogramov krompirja, a so ga šele po 13. septembru pripeljali v mesto. Vsi obtoženci, ki so se morali zagovarjati zaradi kršitve omenjenih predpisov, so bili oproščeni, ko so dokazali, da so krompir kupili, naročili in zaarali še pred 13. septembrom. V sobi št. 28. je sedaj mnogo razprav zaradi klanja prašičev. Slede navadno oprostitve, a tudi obsodbe na denarne kazni.

Na okrožnem sodišču se tudi ta mesec vsak ponedeljek vrste razprave proti navijalcem cen za razna živila in življenjske potrebščine. Doslej je fungiral kot sodnik proti navijalcem s. o. s. dr. Leon Pompe, ki je sedaj pridružen civilnemu senatu okrožnega sodišča. Njegove posle prevzema sodnik g. Sporn, ki je bil doslej dodeljen civilnemu senatu okrožnega sodišča.

V ponedeljek, 12. t. m. je bilo od 9—13 več razprav, sledilo je nekaj obsodb, drugi so bili oproščeni zaradi pomanjkanja dokazov, nekaj razprav pa je bilo preloženih. Sedaj pogostokrat prihajajo pred sodnika-poeidca ljubljanski in tudi podeželske branjeve, ki so bile ovadene, da so jeseni prodajale domača jabolka po previsokih cenah. Vse se izgovarjajo, da so bila jabolka izbrana in prvostvena, za kar naj bi bila dovoljena višja cena, kakor pa jo je določil cenik za sadje glede domačih jabolk. Ta izgovor ne drži! Višje cene so bile sadju določene le v primeru,

da je bilo to uvoženo iz krajev, ki so čez staro mejo. Sodnik je izrekel tudi dve pogojni sodbi.

Branjevka Martina je 16. oktobra prodajala domača jabolka I. vrste po 3,75 lir kg, ko je bila cena 3 lire. Zagovarjala se je, da jih ceneje ni mogla prodajati, ker jih je že pri kmetu na Dolenjskem drago plačala. Bila je obsojena na 7 dni zapore in 50 lir denarne kazni, pogojno za eno leto. Trgovec Avgust, kateremu vodi prodajo sadja njegova hčerka, je bil obsojen na 7 dni zapore in 50 lir denarne kazni, pogojno za eno leto in na plačilo povprečnine v znesku 114 lir. Obsojen je bil, ker je 14. oktobra lani prodal domača jabolka I. vrste po 3,90 lir kg, ko je bila cena 3,40 lir, endivijo po 2,60 lir (cena 2 liri) in ohrovt po 1,20 (0,80) lir. Priznal je, toda sam je na trgu na debelo kupil jabolka po 3,50, endivijo po 2,50 in ohrovt po 1 liro kg. Sam ni prekoračil po zakonu določenega maksimalnega dobička. Ta njegov zagovor ni bil upoštevan. Kot trgovec bi se bil moral držati predpisanih maksimalnih cen za sadje in zelenjavo, čeprav je sam kupil dražje blago. Branjevka Franca je bila obsojena nepogojno na 7 dni zapore in 100 lir denarne kazni, ker je domača jabolka (voščenko) prodajala po 3,75 lir kg, ko je bila takrat oktobra meseca cena 3 lire za kg. Skušala se je izgovarjati, da so bila jabolka uvožena od daleč in da je na mestu cena, kakor je bila takrat določena za uvožena jabolka. Toda v smislu sodbe ni merodajna okolnost, koliko je kraj nakupa oddaljen od Ljubljane, za domača prvostvena jabolka je bila merodajna cena, določena v mestnem ceniku. Višje cene pa veljajo le za ona jabolka, ki so uvožena čez staro mejo v mesto. Nekateri trgovci so bili oproščeni, ker ni bilo utemeljenega dokaza, da bi bili uvoženi sir prodajali po višjih cenah, ker takrat še niso bile za ta sir cene maksimirane.

Iz Goriške pokrajine

Koncert pianista Vidussija. Pianist Carlo Vidussi, ki ga glasbeni kritiki soglasno štejejo med prave italijanske pianiste, je v četrtek nastopil pred izbranim občinstvom v kulturnem krožku v Gorici. Beethovne sonate je tolmačil z globokim občutjem in z dovršeno, v podrobnostih popolno tehniko. Z rastočim občudovanjem smo spremljali tri Brahmsove kose, »Moto perpetuo«, »Valček« in zelo težke »Variacije. Jasna, sveža, čudovita tehnika, ki osebnega doživljanja umetnine ne duši, marveč mu daje popoln polet in mogočen izraz, to je glavna odlika mojstrove. V melanholičnem Lisztovem »Notturmo« se je sprostila globoka čustvenost Vidussija. Sledila je zelo osebno in izčrpno podana II. raspoloja Lisztova. Navdušeni poslušalci so si izpiskali za nameček izven spisa dve Chopinovi skladbi. Carlo Vidussi, ki ga je tudi Ljubljana že slišala in občudovala, je žel prvostni uspeh.

Važno za čebelarje. Deželna zveza kmetovalcev v Gorici poziva čebelarje, naj v njenem uradu dajo potrditi izkaznice Čebelarskega konzorcija za tekoče leto. Clanarina znaša 4 lire. Samo čebelar, ki je obnovil člansko izkaznico, bo imel pravico dobivati sladkorno krmo. Sporoča se tudi, da čebelar more spremembe v številu panjev javiti le od 1. julija do 15. avgusta vsakega leta. Koliko sladkorne krme dobi vsak čebelar, se določi na podlagi števila panjev, ki jih je čebelar prijavil Čebelarskemu konzorciju.

Zaprta cesta. Zaradi snežnih zametov je bila državna cesta, ki pelje iz Ajdovščine v Idrijo, na odseku Col-Crni vrh dne 9. t. m. zaprta za promet. Če ne zapade nov sneg, bo v par dneh spet odprta.

Šest mesecev zaradi prašiča. Pred goriškim sodiščem se je moral zagovarjati kmet Franc Kobal iz Cerknega, ker je zaklal prašiča, ki ni bil naznanjen. Obsojen je bil na šest mesecev ječe in 500 lir globe.

Naborni sejmi za klavno živino se bodo vršili: 13. januarja v Vipavi; 14. januarja v Tolminu; 19. januarja v Kanalu; 21. januarja v Cepovanu; 26. januarja na Grahovem pred postajo.

Iz Trsta

S srebrno medaljo za hrabrost je bil odlikovan mladi poročnik-pilot Boris Premru iz Sežane. Odlikovanje je dobil za hrabro izvedeno dejanje kot pilot bombarderja dne 19. decembra 1940 v Libiji.

Smrtna nesreča na parniku. V tržaškem pristanišču se je zgodila na nekem zasidranem parniku smrtna nesreča. Ladijski kurjač Nikola Vuhov iz Trsta je padel s krova skozi odprtino v notranjost ladje ter se je pri padcu tako poškodoval, da so ga reševalci, ki so prihiteli, da bi ga pripeljali v bolnišnico, našli že mrtvega.

Huda nesreča na Bazovici. V tržaško bolnišnico so pripeljali mestni reševalci pevarno poškodovanega fanta, ki so ga ljudje našli na cesti v bližini Bazovice. Fant je star kakih 20 let, kmečko oblečen, ni pa mogel še povedati, kdo je in kako ga je nesreča zadela, ker si je tako poškodoval glavo in notranje organe, da ni mogel govoriti.

Vlomilčeva smola. V via Giorgio Vasari je zalotil nočni čuvaj neznanca, ki se je smukal okrog izlozb trgovine Gramonte. Neznanec se je ob prihodu čuvaja podal v beg, a pomočjo nekega agenta pa ga je čuvaj ulovil. Pri njem so našli vitrihe in podobno vlomilsko orodje ter je mož priznal, da je imel namen vlomiti v omenjeno trgovino. Vlomilec je 30 letni Siro Agostini ter je že star znanec policije.

Avto zgorel na cesti. V bližini Tržiča se je vnel sredi ceste osebni avtomobil, ki je privozil iz Miramara. Sofer je avto naglo ustavil ter skočil do bližnjega telefona, da je prikladal gasilce iz Tržiča na pomoč. Ko pa so ti prišli, so našli samo še ožgano ogrodje, ker so medtem plameni avto docela uničili.

Gramofoni za vojake na Hrvaškem. Tržaški »Guf« je pokrenil akcijo za obdarovanje vojakov, ki se nahajajo v raznih garnizijah v Hrvaški, z gramofoni, muzikalnimi instrumenti in raznimi zabavnimi igrami. Akcija ima v Trstu lep odmev.

Z Gorenjskega

Koroška je zbrala za nemške vojake na vzhodu nič manj kakor 271.859 kosov zimskega blaga in smučk ter sank. Med drugim je dala 11.005 smučk, 1010 smučških čevljev, 16 smučarskih oblek, 170 sank, 59.295 nogavice itd. To je doslej ugotovljeno, vendar še ni vse zbrano in prešeto, zlasti blago, ki je bilo na Gorenjskem nabrano, tukaj še ni všeto.

Topoli bodo rasli. Nemški listi naglašajo, da je vojna nekoliko ustavila izvrševanje programa, ki ga je bil leta 1939 izdelal državni gozdarski minister Hermann Göring glede gozdoznanja Nemčije. Zato pa naj bi zdaj tudi med vojno oblasti in posamezniki poskrbeli, da bi se vsak kosček zemlje, ki za kmetijstvo ni poraben, zasadil s topoli, ki naglo rastejo. Les bo kmalu zrel ter bo

dobro služil prav tako kmetijstvu kakor obrti in industriji.

Nesreče v Mežiški dolini. Jeklarska delavca France Gostenčnik in Peter Potočnik sta od dela domov grede padla, pri čemer si je Gostenčnik zlomil levo nogo nad kolonom, Potočnik pa se je potolkel po glavi. Gostenčnika so prepeljali v bolnišnico v Slovenji graec. — Dalje sta se pri delu v jeklarni v Guštanju ponesrečila še dva delavca, eden je padel v vozček, poln opeke ter se potolkel po prsih, drugega pa je naravno kladivo udarilo po levi roki ter mu jo zmečkalo.

S Spodnjega Stajerskega

Smrtna kosa v Mariboru. Na Pobrežju 6 je umrla 17 let stara hči državnega železničarja Herta Gruber. — Na Ptujski gori je umrla 55 let stara delavca žena Marija Novak. — Za posledica nesreče je umrl v Mariboru vlakovodja drž. železnice Vinko Bavcar. — V Radvanju je umrla 70 let stara železničarjeva žena Marija Eigner, dalje 87 let stari bivši viničar Matija Potočnik, 84 letni hišnik Franc Štravs ter 71 letni viničar Jurij Polič.

Smrt po Stajerskem. V Trnovljah je umrl 90 let stari upokojeni nadučitelj Ivan Rihteršič. — V Vitanju je umrl član brambovskega moštva Stajerske domovinske zveze, 43 let stari veleposestnik Franc Pikel, ki se je ustrelil zaradi neozdravljive bolezni. Doma je bil od Sv. Pavla pri Prebodu. — V Celju je umrl bivši orožniški stražmojster Franc Kukovec. — V Brežicah je umrl znani veleposestnik in bivši opekarnar ter sloveč lovec Hans Faleschini.

Mariborsko gledališče je v preteklem letu imelo 171 predstav, ki se jih je udeležilo 46.610 ljudi.

Ljudsko gibanje v Celju. Zadnji teden je v Celju bilo 8 rojstev, 11 smrti ter 2 poroki. Civilno sta se poročila: Stanko Stožir in Milena Špeglič, oboje iz Celja, ter Alojzij Amlier iz Celja in Marija Zdošek s Teharjev. — Umrla pa so: Stefanija Zupane, Jernej Brežnik, Ivan Zeleznik — vsi iz Celja, Marija Marat iz Pištanja, Franc Založnik, Jožef Kokol iz Laškega, Ljudmila Drobne iz Lahomnega pri Lškem, Marija Dreflak iz Rogaske Slatine, Franc Fideršek iz Irja pri Rogaske Slatini, Franc Brečko iz Ponikve in Jožefa Stavi iz Rečice v Savinjski dolini.

Ponesrečena Kočevarica. Blizu brežiške železniške postaje je zašla pod konje 82letna Kočevarica Jožefa Kikel, doma iz Livolda. Nezvestno so morali prepeljati v brežiško bolnišnico.

DNEVNIK PALČKA Modrijančka

12

Ves dan smo blodili in iskali tovariše okoli. Čim smo zagledali kako gomilico, brž smo stekli tjakaj, da bi rešili ponesrečenca. Doktor Lefnik jim je koji nudil prvo pomoč. Skoraj vsi so si naglo opomogli.

»Ali ste vsi tukaj? Ni nihče ostal v snegu?« je vprašal Šumko Vidovec in je začel vse po vrsti klicati.

Ko je prišla vrsta name in ko je poklical moje ime, sem molčal.

»Modrijanček, ali si tu?« je spet zaklical Šumko.

In spet sem molčal.

»Modrijanček, ali si oglušil?«

»Ne, nisem gluhi, sem odgovoril.

»Pa je videti, da si,« je dejal Šumko.

»Seveda,« sem odvrnil. »Saj me ni bilo treba poklicati. Vidna sta moj cilindar in moja palica, in to že od daleč!«

Ko smo videli, da smo vsi polnoštevno zbrani, smo dvignili sani, vpregli oga konja in se polagoma napotili nazaj k tisti hiši. Sani smo pustili na istem mestu, kot smo jih bili dobili.

Tako se je končal naš sprehod s sanmi.

»Guf« je pokrenil akcijo za obdarovanje vojakov, ki se nahajajo v raznih garnizijah v Hrvaški, z gramofoni, muzikalnimi instrumenti in raznimi zabavnimi igrami. Akcija ima v Trstu lep odmev.

»Guf« je pokrenil akcijo za obdarovanje vojakov, ki se nahajajo v raznih garnizijah v Hrvaški, z gramofoni, muzikalnimi instrumenti in raznimi zabavnimi igrami. Akcija ima v Trstu lep odmev.

»Guf« je pokrenil akcijo za obdarovanje vojakov, ki se nahajajo v raznih garnizijah v Hrvaški, z gramofoni, muzikalnimi instrumenti in raznimi zabavnimi igrami. Akcija ima v Trstu lep odmev.

»Guf« je pokrenil akcijo za obdarovanje vojakov, ki se nahajajo v raznih garnizijah v Hrvaški, z gramofoni, muzikalnimi instrumenti in raznimi zabavnimi igrami. Akcija ima v Trstu lep odmev.

»Guf« je pokrenil akcijo za obdarovanje vojakov, ki se nahajajo v raznih garnizijah v Hrvaški, z gramofoni, muzikalnimi instrumenti in raznimi zabavnimi igrami. Akcija ima v Trstu lep odmev.

»Guf« je pokrenil akcijo za obdarovanje vojakov, ki se nahajajo v raznih garnizijah v Hrvaški, z gramofoni, muzikalnimi instrumenti in raznimi zabavnimi igrami. Akcija ima v Trstu lep odmev.

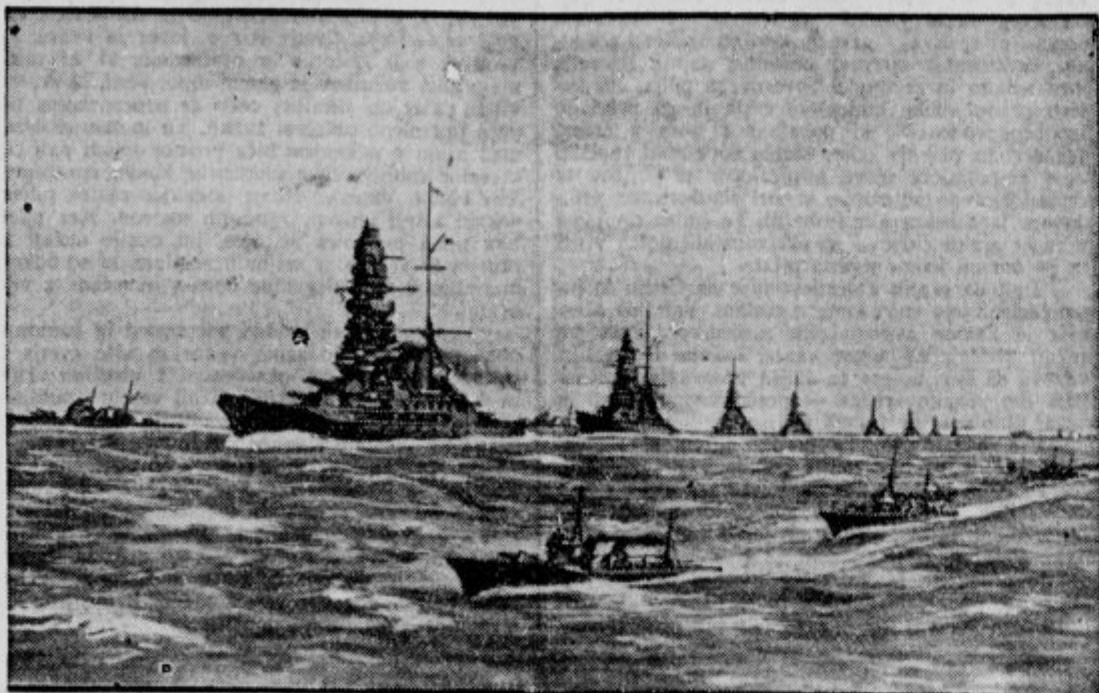
»Guf« je pokrenil akcijo za obdarovanje vojakov, ki se nahajajo v raznih garnizijah v Hrvaški, z gramofoni, muzikalnimi instrumenti in raznimi zabavnimi igrami. Akcija ima v Trstu lep odmev.

»Guf« je pokrenil akcijo za obdarovanje vojakov, ki se nahajajo v raznih garnizijah v Hrvaški, z gramofoni, muzikalnimi instrumenti in raznimi zabavnimi igrami. Akcija ima v Trstu lep odmev.

»Guf« je pokrenil akcijo za obdarovanje vojakov, ki se nahajajo v raznih garnizijah v Hrvaški, z gramofoni, muzikalnimi instrumenti in raznimi zabavnimi igrami. Akcija ima v Trstu lep odmev.

»Guf« je pokrenil akc

Pomorska bitka pri Čušimi

Japonsko vojno ladjeve pred bitko pri Čušimi.

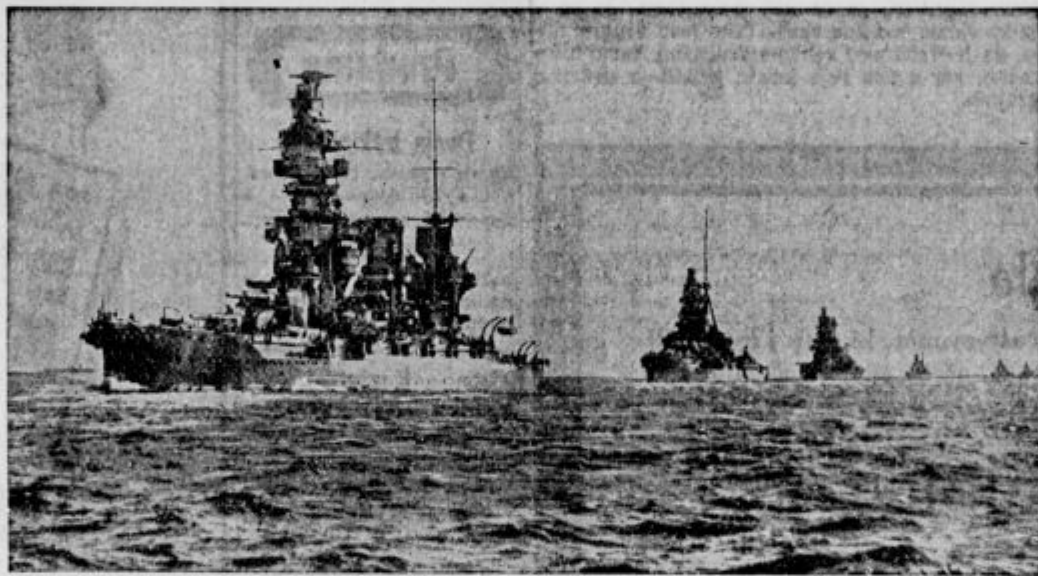
V zvezi z začetnimi pomorskimi uspehi sedanje japonske mornarice »Völkischer Beobachter« popisuje tudi znano pomorsko bitko pri Čušimi, v kateri je japonsko vojno ladjeve dne 27. in 28. maja 1905. leta premagalo biv. carsko rusko mornarico. List poudarja, da je bil ta dogodek za nadaljnji razvoj japonskega vojnega brodogradstva zelo važen, ker spada med najslavnejše podvige oborožene japonske sile na morju.

Admiral Togo, zmagovalac pri Čušimi.

Da bi v rusko-japonski vojni pojačal moč svoje vojske na suhem in na morju je tedaj car ukazal admiralu Roždestvenskemu, da je moral z 8 linijskimi ladjami, štirimi oklepimi križarkami, devetimi križarkami in še devetimi drugimi lažjimi vojnimi ladjami odpluti pred Port Artur in s tem razbremeniti in rešiti trdnjaveko posadko. Toda preden je Roždestvenski mogel priti na pomoč, se je moral Port Artur že vdati ter je padel 1. januarja 1905. Japonci so tedaj rusko mornarico pred mestom deloma uničili, deloma pa onesposobili za nadaljnje bojevanje. Carska ruska mornarica se je zato hotela za vsako ceno prebiti dalje proti Vladivostoku, da bi od tam lahko vznemirjala Japonce. Toda admiral Togo je bil stalno na preži in je s svojimi ladjevjem pričakoval, skrit v korejski ožini, prihoda ruske vojske mornarice. Dne 27. maja je res prišlo nedaleč vstran od otoka Čušime do krvave pomorske bitke. Ob 2.08 uri popoldne je

padel proti zbranim japonskim ladjam prvi strel. Oddala ga je ruska križarka »Suvorov«. Bitka se je takoj pričela in po dobrih dveh urah je bila ruska mornarica razkrojena. »Suvorov« sam se je moral težko poškodovan umakniti, več ladij je bilo potopljenih. Med drugimi tudi križarka »Osljablja«. Admiral Roždestvenski je bil težko ranjen ter so ga prenesli na torpedni čoln. Tako je bila ruska mornarica več ur brez vrhovnega poveljnika, ker je ranjeni admiral šele ob šestih zvečer prenesel vrhovno poveljstvo na admirala Nebogatova. Izgledalo je, da so se ostanki ruske mornarice le rešili in pobegnili. Zato jih je japonski admiral pričel zasledovati ter jih proti večeru zopet dohitel. Ponoči jih je nato napadel z vsem svojim razpoložljivim vojnimi ladjevjem ter je večino ruskih ladij potopil. Na dno morja je poslal tudi admiralsko križarko »Suvorov«. Ko so Rusi od vseh ladij rešili samo štiri, je naročil admiral Nebogatov naslednjega dne izobesiti belo zastavo. Vdala se je tudi križarka, na katero so bili prinesli težko ranjenega admirala Roždestvenskega. V Vladivostok se je potočilo uteči samo nekaterim manjšim ruskim vojnimi ladjam, ki so v mesto lahko prinesle samo poročilo o strašnem porazu, ki ga je doživela carska mornarica.

Sedanja japonska vojna mornarica.

Seznam ljubljanskih optantov za preselitev

(V oklepaju: rojstno leto in kraj; in = poročena.)

Ramovsch Ivana (26. 6. 1920, Bakar) Ljubljana, Gallusovo nabrežje 13; Mravljak Franc (2. 10. 1892, Graz) Ljubljana, Erjavčeva 4; Zvolinski in Mravljak Marija (27. 11. 1901, Dunaj) Ljubljana, Erjavčeva 4; Mravljak Vera (4. 7. 1923, Ljubljana) Ljubljana, Erjavčeva 4; Miklitsch Karel (24. 4. 1900, Kurmisch) Ljubljana, Viale Arm. d'Isonzo; Fink in Miklitsch Marija (28. 8. 1902, Rakek) Ljubljana, Viale Arm. d'Isonzo; Miklitsch Karel (13. 4. 1927, Ljubljana) Ljubljana, Viale Arm. d'Isonzo; Miklitsch Edvard (16. 3. 1928, Ljubljana) Ljubljana, Viale Arm. d'Isonzo; Miklitsch Hubert (20. 8. 1933, Ljubljana) Ljubljana, Viale Arm. d'Isonzo; Petrič Ana 4. 7. 1887, Sp. Nemška Loka) Ljubljana, Wolfova 1; Röger Janez (2. 7. 1898, Ljubljana) Ljubljana, Erjavčeva 24; Scaria Ervin (23. 11. 1906, Celovec) Ljubljana, Strossmayerjeva 10; Terschehan in Scaria Erna (4. 5. 1904, Beljak) Ljubljana, Strossmayerjeva 10; Herbieh Ana (22. 1. 1881, Ljubljana) Ljubljana, Breg 14; Gebauer in Kopat Rozi (20. 10. 1876, Nemčija) Ljubljana, Medvedova 25; Mikuseh Leo (17. 5. 1923, Ljubljana) Ljubljana, Erjavčeva 26; Menardi Gvido (8. 9. 1914, Ljubljana) Ljubljana, Breg 20; Wessel in Miklitsch Marija (1. 2. 1888, Slatina) Ljubljana, Slomškova 5; Miklitsch Karol (21. 9. 1923, Podrav. Slatina) Ljubljana, Slomškova 5; Persehe Ivana (17. 4. 1872, Kamnik) Ljubljana, Karlovska 2; Novak Bogomir (7. 11. 1891, Ljubljana) Ljubljana, Smartinska 30; Klementshitsch in Novak Frančiška (10. 12. 1890, Nemčija) Ljubljana, Smartinska 30; Novak Alojzij (30. 5. 1925, Kočevje) Ljubljana, Smartinska 30; Remanič in Podobnik Marija (20. 12. 1879, Slatina) Ljubljana, Kongresni trg 6; Savojte Jožef (15. 4. 1871, Ljubljana) Ljubljana, Stirna pot 3; Gressel in Savojte Marija (10. 7. 1881, Ljubljana, Ljubljana, Stirna pot 3; Raunacher Gilda (11. 12. 1919, Ljubljana) Ljubljana, Galetova 13; Rassinger Jožef (15. 6. 1915, Mali Lošinj) Ljubljana, Tyrševa 84; Vaca in Rassinger Ana (12. 1. 1919, Laško) Ljubljana, Tyrševa 84; Poljanec Bogomir (27. 10. 1878, Ptuj) Ljubljana, Gledališka 7; Spalek Janez (2. 6. 1896, Kamnik) Ljubljana, Levčeva 41; Urbantschitsch in Spalek Melita (3. 6. 1909, Ljubljana) Ljubljana, Levčeva 41; Spalek Peter (10. 6. 19035, Ljubljana) Ljubljana, Levčeva 41; Presker Maks (27. 5. 1909, Marija v Pušavi) Ljubljana, Zivinozdravska 2; Skipla in Presker Marija (24. 3. 1912, Korompa) Ljubljana, Zivinozdravska 2; Presker Willi (7. 7. 1932, Korompa) Ljubljana, Zivinozdravska 2; Presker

Maks (22. 2. 1934, Korompa) Ljubljana, Zivinozdravska 2; Presker Franc (20. 2. 1941, Ljubljana) Ljubljana, Zivinozdravska 2; Rabitsch Erika (12. 11. 1919, Ljubljana) Ljubljana, Smoletova 9; Gerstner in Hamann Edit (7. 5. 1890, Ljubljana) Ljubljana, Mestni trg 8; Rojnik Hugo (23. 1. 1897, Ljubljana) Ljubljana, Pred škofijo 21; Goljevšek in Rojnik Vera (13. 2. 1902, Sežana) Ljubljana, Pred škofijo 21; Rojnik Aleksander (13. 3. 1926, Ljubljana) Ljubljana, Pred škofijo 21; Rojnik Tatjana (13. 3. 1926, Ljubljana) Ljubljana, Pred škofijo 21; Mesnjajev Aleksander (3. 4. 1894, Kijev) Ljubljana, Via Verdi 8; Kaseharov in Mesnjajev Natalija (1. 5. 1892, Jekaterinoslav) Ljubljana, Via Verdi 8; Starin Leo (25. 3. 1914, Kočevje) Ljubljana, Dolenjska 11; Herbieh Marija (31. 1. 1877, Ljubljana) Ljubljana, Breg 14; Nebenführer roj. Seifhardt (4. 1. 1872, Miningen) Ljubljana, Via 3 maglo 25; Koser Anton (8. 12. 1873, Celje) Ljubljana, Aškerčeva 17; Zupin Ernest (14. 12. 1866, Ljubljana) Ljubljana, Stari trg 4; Jost in Zupin Adelhaida (8. 7. 1883, Dunaj) Ljubljana, Stari trg 4; Neu Karol (17. 10. 1913, Banat) Ljubljana, Kopp Pavla (30. 12. 1870, Scheffling) Ljubljana, Mivka 5; Persehe Marija (18. 2. 1896, Ljubljana) Ljubljana, Križevniška 14; Gerschack Ivana (7. 4. 1916, Ljubljana, Ljubljana, Hrenova 15; Borez Vinko (17. 7. 1897, Homec) Ljubljana, Rožna dol. IX-16; Praeh in Borez Kristina (7. 11. 1907, Črni potok) Ljubljana, Rožna dol. IX-16; Borez Vinko (19. 4. 1929, Črni potok) Ljubljana, Nemčija; Borez Janez (5. 4. 1932, Ljubljana) Ljubljana, Rožna dol. IX-16; Borez Bibijana (11. 10. 1940, Ljubljana) Ljubljana, Rožna dol. IX-16; Fritsch Anton (7. 4. 1860, Novi Lazi) Ljubljana, Hotel Lloyd; Lasetzky Teodor (29. 4. 1880, Ljubljana) Ljubljana, Polakova 13; Planinschek in Lasetzky Bernardina (18. 2. 1901, Ljubljana) Ljubljana, Polakova 13; Lasetzky Vladimir (4. 3. 1927, Ljubljana) Ljubljana, Polakova 13; Lasetzky Melanija (28. 11. 1928, Ljubljana) Ljubljana, Polakova 13; Lasetzky Erna (26. 2. 1932, Glince) Ljubljana, Polakova 13; Lasetzky Teodor (17. 10. 1934, Šiška) Ljubljana, Polakova 13; Malota Hedvika (2. 2. 1879, Gams) Ljubljana, Knafleja 2; Koebeck Feliks (27. 3. 1904, St. Lenart) Ljubljana, Celovška 66; Poleh in Koebeck Uršula (21. 10. 1904, Slavina) Ljubljana, Celovška 66; Kos Karol (29. 10. 1890, Komen) Ljubljana, Tavčarjeva 3; Paar in Kos Avgusta (27. 8. 1891, Prevalje) Ljubljana, Tavčarjeva 3; Kos Karol (6. 11. 1921, Maribor) Ljubljana, Namičja;

Zgodovinska črtica:

Rokovnjači na Kranjskem

Rokovnjači pred francosko okupacijo.

Že preden so Francozi l. 1809 zasedli Kranjsko, se je v naših krajih silno razpaslo razbojništvo. Avstrija je pač imela večje brige za notranjimi neredi in neprestanimi vojnami, kakor da bi imela ekbr za varnost svojih državljanov. Razbojniki so se po večini rekrutirali iz vojaških beguncev, ki so se skrivali pred nabori in vojaško suknjo, ali pa so pozneje pobegnili od vojakov. Taki vojaški begunci so se strnili v tolpe in našli skrivališča v širnih gozdovih in nepristopnih gorah. Tukaj so se nahajali že od poprej roparji, morilci, tatovi, tihotapci, potepuhi in razni izprienci, iznečki človeške družbe in prava sodrga. Ni čuda, da so tudi taki vojaški begunci, ki so bili poprej doma navadno prav delavni in pošteni mladeniči, pozneje tudi sami zašli na kriva in zločinska pota!

Take razbojnike je ljudstvo imenovalo rokovnjače. To imo so dobili zato, ker je bila med ljudmi razširjena vera, da znajo ti razbojniki z roko nerojenega otroka, opaljeno v ognju, čarati in se narediti nevidne. Imenovali pa so se tudi rokomavhi, špehmarharji in šteklačarji. Potovanje po traktirnih cestah, zlasti po Dunajski cesti, ki se je imenovala velika ali cesarska cesta, je bilo zelo nevarno. V tisti dobi so segali širni, gosto zarašči gozdovi prav do ceste. Niti močno oborožene straže, ki so redno spremljale poštno in večje trgovske prevoze, niso nudile dovolj varnega jamstva za potovanje ljudi in transport blaga. Že avstrijska vlada je razpisala na glavo takega razbojnika po 100 goldinarjev nagrade, katero je pozneje celo zvišala na 300 goldinarjev.

Toda vse to ni mnogo izdalo. Rokovnjači so imeli svojo dobro urejeno, staro organizacijo, strogo popolno vojaško disciplino in svoje poglavarje. Tudi so imeli svoj rokovnjaški jezik, ki so ga poznali le sami in so se z njim le sami sporazumevali. O tem jeziku je moral slišati tudi pesnik Prešeren, ker pravi: »Tat, rokomavh govori jezik drugim neumeten.« Med rokovnjači so bili tudi kmetje, obrtniki in celo meščani, pa zakotni krčmarji, bečarji itd. Podnevi so bili ugledni meščani in delavni, mirni vaščani, ponoči pa so ropali in ubijali, kradli itd. kot rokovnjaški razbojniki. Svoje zaupnike so imeli povsod naokrog, v mestih, trgih in vaseh ter celo med biriti in uradnimi slugami pri občinah, deželnih in državnih oblasteh.

Skrivali so se rokovnjači v gosto zarašči gozdovih kamniškega, brdskega, smledniškega, kranjskega, radovljanskega in postojnskega sodnega okraja. Njihovo največje taborišče je bilo v Udmem borštu pri Naklem in v težko dostopnih Kamniških planinah nad Bistrico. Tukaj so vzdrževali svoje stalne lesene koče, kjer so živeli s svojimi vlačugami in prilječnicami. Detomori v njihovih vrstah niso bili vprav redki. Prav pred vrati Ljubljane, na Rašici, so imeli rokovnjači svoja ognjišča in ute.

Tako malo so se bali oblastev, niti se niso tresli pred njihovim zasledovanjem. Seveda pa ljudstvo ni imelo rokovnjačev za razbojnike, temveč je videlo v njih nekakšne junake. Pri tem se jih je neznansko balo, kadar je bilo potrebno, jih je skrivalo in jim brez ugovora dajalo živeža in blaga. Strah so pač imeli ljudje, da bi jim rokovnjači iz maščevanja ne požgali domov. Take dajatve so kmetje smatrali kot prisiljene redne davčnine.

Valentin Vodnik o rokovnjačih.

O takratnih rokovnjačih je pisal Valentin Vodnik v »Ljubljanskih Novicah« leta 1798:

»Sloveča soldaška vhaiala Valentin Klobučar ali Capek in Jurij Rupret oba rojena Kranjca sta vjeta v soldaški Staatszaperi trdno zakovana inu perklenena, inu pod tedno stražo, dokler bo pravica čez nju stekla. Nobeden ne sme k njima priditi, zvezana sta, da se ne moreta ganiti, jih pitajo soldatje od straže inu per potrebah postrežejo.

»Ta Ponedelk perpelejo soldatje od regimenta Alvinci pet tolovajev iz Dolenskiga, so v Lublani v soldaško zaporo posajeni, ta dan je tudi sodba čez Valentina Klobučar ali Capek oznanena. On je obsojen z tem besedami: Ker je gmei soldat Valentin Klobučar ali Capek pred sodbo spoznal, inu preživan bil, de je že pred štir letmi iz Lublane na ptuje pobegnil, čez tri leta spet nazaj peršel, se na kontreband z tobakem in drugim blagom podal, 28. sušca letos pa vjet inu lesem v zaporo perpelan bil, iz katire je 12. mali travna letas spet všel, inu potem na več krajih mnogitere silne tatvine, gerdodelanje z več ludmi, inu ropanja dopernesel, 18. majnika spet vjet, inu lesem perpelan bil.

»Zraven vseh teh hudobij je Klobučar sam spoznal, inu per sodbi kriv znajden:

Pervič: 22. veliki serpana 1797 je v Terbojah berača Lovreta Nouiak, ker sta se per plači zbesečila, z štiletam z tremi smertnimi bodci ob življenje perpravil.

Drugič je ob perložnosti, kader je četerti grudna po zimi v Kamneki vjet, inu lesem pelan bil, po poti blizu Černuš na prosti cesti dva moža, katira sta ga pelala kakor cesarske straže, to je tobakirskega ufseharja Anžeta Dell, inu turnoviga gefreita Antona Tomec z enim per sebi skritim štiletom tako hitro inu neprevidoma presunil, de je Dell za od Klobučarja prejetim ponesreči smertnim bodcam, inu potle za enim v želoдец dosežiocim za res smertnim vbodenjem še taisti dan življenje sklenil, gefreait Tomec pa v malo dneht tudi na svoji perjeti rani vmerel.

Zavolo tigja zadniga na prosti cesti inu nad stražami dopernesena dvojiga vmorjenja ima hudodelnik Klobučar po kameri za cesarsko soldašino narejenih postav pelan biti k galgam, inu tamkaj z obešanjem od življenja k smerti dan. Tu je hudodelniku k njega del vrednimu pokorieniu, drugim pa k dobriemu izgledu.

Lubiana 2. dan mali serpana 1798.

Valentin Capek je uni četertek obešen bil zunaj pisaneh vrat v suhem Bajerji nad cesto uni kraj zidaniga mosta proti Rakovneki.

Pretečeni teden je obešeniga Capka tovarš Jakob Traven ali Rujave od naše mestne gospoke bil na deset let k očitnim delam, sledno leto na obletnico bo prejel desetkrat s palco.

Tudi Francozi v dobi okupacije naše dežele so imeli težko delo z rokovnjači. Ceste na Kranjskem so bile še vedno zelo nevarne. Ograzale so jih tolpe rokovnjačev in raznih zločincev, ki so se skrivale zlasti po gorenjskih in notranjskih gozdovih ter se vzdrževale od ropa in tatvine. Vojna doba in nemirni časi so podpirali rokovnjače. Take razmere je našel v dobi francoske okupacije še guverner Ilirskih provinc, maršal Marmont, ki piše v svojih spominih o rokovnjačih: »Razuzdanost teh tatov in razbojnikov je bila toliko, da si prebivalci niso upali iz mest, če se niso prej vsako leto pogodili z razbojniki, koliko jim bodo plačali, več ali manj, kolikor so bil pač imoviti. Če se je kdo hotel znebiti takega davka, so mu razbojniki poškodovali in opustošili njegov dom in posestvo. Moja dolžnost je bila, da to zlo odpravim. Toda moral sem najprej premagati pomisleke in odpor prebivalstva, ki je bilo prestrašeno ob novici, da se bo moralo zameriti razbojnikom ter se je balo za svoja posestva in za svoje življenje, če bi javna oblast zoper razbojnike ničesar ne opravila, kakor se je to že poprej večkrat zgodilo.

Prva skrb Francozov je bila, da bi iztrebili in očistili gorenjske in notranjske gozdove rokovnjaških razbojnikov. Toda sprva so jih kmetje sami prikrivali, ker so se bali njihovega maščevanja. S posebnimi okrožnicami so opozarjale francoske oblasti kmete, »da jih brani močno roka in se jim ni treba bati tolovajev, z njihovo pomočjo jih bo kmalu dohitel meč pravice.« Labacensis.

Dnevni izdatki Anglije za vojno

Švedsko časopisje poroča iz Londona, da so se angleški izdatki za vodstvo sedanje vojne povečali na 13 milijonov funtov šterlingov dnevno.

Božično razpoloženje med Slovenci na jugu

Belgrad, v začetku januarja.

V pravi zimi smo. Mraz pritiska, sneži, vse je pod belo odejo. Letos, oziroma lani, se je zima v tukajšnjih krajih točno držala koledarja. Po 21. decembru je pričel pritiskati polagoma mraz. Ravno za naš katoliški božič se je narava praznično odela v belo bleko. Za božič je pričelo močno snežiti, na Stefanovo pa je pritisnil zmeren mraz. Sedaj že od božiča pa do danes, t. j. dobrih 10 dni, že neprstanost, skoraj vsak dan po malem sneži, temperatura pa ee drži stalno okrog 5 stopinj Celzija. Prijetna zima, ki pa kljub svoji lepoti mnogim povzroča žalost in trpljenje, ko ob mrzlih pečeh preživljajo najlepše praznike.

Slovenci in drugi katoličani v Belgradu in po Srbiji so povsod lepo obhajali božične praznike. Kdor je le mogel, si je za praznik preskrbel kaj boljšega za pod zob. Seveda letos božične potice niso bile iz bele moke in tako debelo namazane, kakor v minulih dobrih časih. Malo orehov in moka, pa nekaj kapljic ruma ali žlička medu, to je bil ves nadev, ki je osladil iz napol črne moke pripravljene kolače. Kaj hočemo — vojna je in je treba marsikaj opustiti, česar je bilo v prejšnjih časih dovolj.

Zaradi vojne je bila tudi duhovna stran praznovanja božiča nekoliko drugačna.

V cerkvi Kristusa Kralja, ki je bila med sv. mašo nabito polna, je služil polnočno belgrajski nadškof prevz. g. dr. Ujčić. Med sv. mašo je imel g. nadškof lep, pomemben govor, v katerem je nanizal

vrsto življenjskih misli za božične praznike. Pri polnočnici je pel Kempnerjevo mašo cerkveni pevski zbor pod vodstvom g. prof. Tomaža Ulage. Občuteno in slovesno je zbor zapel tudi več prekrasnih slovenskih božičnih pesmi.

Cerkev je bila med polnočnico lepo razsvetljena in okrašena, prav tako pa so ji božični izrazi davjale tudi lepe, velike in svetle jaslice, ob katerih so številni verniki prosili božje Dete sreče in miru, ki ga vsi tako željno pričakujemo.

Na praznik rojstva Gospodovega je bila ob 10 dopoldne slovesna služba božja z nagovorom g. nadškofa dr. Ujčića. Tudi ob tej priliki je bila cerkev nabito polna. Na prostoru pred cerkvijo so bili postavljeni zvočniki, ki so prenašali govor in petje po dvorišču, ker so mnogi verniki morali ostati med sv. mašo zunaj cerkve. Popoldne so bile slovesne večerice z govorom. Silvestrovo so letos Belgrajčani obhajali kar doma. In eo kljub temu dočakali novo novo leto 1942! Voščil in lepih želja je bilo kakor prejšnja leta, le da so bile letos iskrenješe izrečene. Novo leto ee je zbudilo v pravi zimski dan. Nov sneg, ki je ves dan prijetno naletal, je prekril božično naravo s svežo belino. Konji, vpreženi v vitke sani, ee cingljali s kraguljički po cestah in motili meško tišino belih snežink, ki so ee počasi, počasi vrtele na zemljo. Srečno novo leto!

Tako ee minili naši prazniki, čeprav ne v tako prijetnem, toplem razpoloženju kakor druga leta.

P. F.

Francesco Perrit

83

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič

Varilija je bila do nadaljnje odredbe obojena v pregnanstvo. Morala je v Brutijski Regium, in sicer v tisto vilo, v kateri je umrla Julija, cesarjeva žena. Smela je razpolagati z vsem svojim premoženjem in vzeti s seboj določeno število sužnjev po svoji izbiri. Adonija so pa poslali v rodno deželo, v Judejo, kjer naj bi ga naslednik njegovega očeta upravitelj Poncij Pilat oblekel v virileko togo in ga potem dodeli v vojaško službo pri legiji, kateri je poveljeval v Cezareji ob morju.

Tudi Adonij je obdržal vse svoje premoženje, a prepovedano mu je bilo, da bi smel do kake nove odredbe prositi h kakim drugi posadki ali v kako drugo javno službo.

Odhod obeh udeležencev je bil takoj določen za dan prvega marca, da bi se Varilija ne mogla udeležiti matroneških svetinosti.

In Varilija je na marčeve kalende odpotovala.

Spremljalo jo je deset sužnjev, med njimi zvesta

loesa in zdravnik Kiparis.

3

Sijajno jutro marčevih kalend.

Rim je že od prve zore ves prazničen. Kakor obnavlja zemlja svojo lepoto, odevajoč se v novo zelenje in cvetje, tako so ob tempeljskih vratih obnovljeni simboli rasti in znamenja moči. Čeprav je postalo vse to zgolj zunanost brez duše, so se etarodavni obredi le še ohranili, da se življenje v Rimu vsaj vnanje razvija v soglasju z življenjem

letnih časov, v katerih se je svet spremenil v novo zemljo. Navsezgodaj so to jutro pripeljali v mesto skozi Rotumenska, Ostijska in Sabinska vrata polne vozove lovora.

Stare veje in vence iz vejic svetega drevesa, ki so krasile vrata vrhovnega žreca in hiše flaminov, so nadomestili z novimi. Obnovili so tudi zelenje ga konzulskih insignijah in liktorskih enopih, v Vestinim templju pa so zaneli nov ogenj, znamenje vedno se obnovljajoče moči matere zemlje.

Danes se začne praznik mater in svetih ščitov, posvečenih Martu. Templja boga vojske in njegove matere Junone Lucine na Eskvilinu sta na stečaj odprta. Uslužbenici že krasijo s cvetjem in zelenjem pročelja, žrtvenike in kipe. Skladnice svežih rož so prišle s Sicilije, z Roda in s Cipra, pisane nagelje, mimoe in vijolice nenehoma prinašajo iz Pristanške in zlasti iz Apijske ceste. Danes ne pojde nobena matrona zdoma, da ne bi imela na glavi cvetličnega venca, in nobena se ne odpravi v Junonin tempelj, da ne bi nesla s seboj šopek cvetja na njen žrtvenik. Po vseh ulicah vlada neznanosko vrvenje in prazniško razpoloženje. Klienti oblegajo patricijska vrata, da bi poleg prijetnih poklonil gospodarič se kak dar poljskih pridelkov, moške hodijo k draguljarjem in v trgovine z dragocenim blagom in dišavami, da bi izbrali darila za svoje žene, zaljubljeni pa čakajo pred pragom svojo lepoto, da bi jo spremljali v tempelj in ji posipali na pot trobentice in vijolice.

Tudi sužnji praznujejo. Matrone imajo navado, da dajo ta dan svojim sužnjem isto prostost kakor ob saturnalih. Tako mrgoli po cestah, med stebrišči in po kopalniških mladih žensk, ki so iz vseh strani sveta. Oblečene so v kričeče barve in tudi ovenčane ter iščejo, kje bi našle na kakega de-

natnega živalca, da bi te tri dni do omamnosti povesejale.

Vreme je hladno, a krasno. Še pred zoro je dež, ki so ga prinesli novi vetrovi z Albanskih gor, opral mesto. Bronaste strehe Kapitola, kvadriga Jupitra Ohranitelja, kipi Dioskurov in krilatih zmag se svetijo v jutro pod zelenkastim nebom, kakor bi bili iz dragocene kovine. Lovorjevi gaji na Aventinu in Janikulu se lesketajo v bleščem soncu, ki razliva v ozračje opojno toploto božanskih svatovskih spevov, ubranost tajnih sovotij med nebom in zemljo. S Severovega polja, čez katero gredo velike konzulске ceste in ga prečkajo močni vodovodi, ki dovajajo z gora v mesto svežo vodo, prihaja kakor slutna nove rasti značilni vonj poganjajoče trave, odpirajoč se popkov in razpuščajočega se cvetja, ki širi sladko vabo pelodovega lepa kakor klic ljubezni. Ta čudna opojnost v vetru preide človeku po skrivnostnih poteh v kri in ga omami kakor močna pijača.

Tudi na vratih Valerijeve hiše na Celiju to jutro zamenjujejo stari lovci s svežim. Valerius Mesala je flamen avgustalskih svečnikov. Prav ko sužnji obešajo na sleme vence, čakata dva velika vozova na štiri kolesa za daljša potovanja — Rimljani jim pravijo »reda« — pred glavnimi vrati in nekaj tihih sužnjev nalaga prtljago.

Vse je žalostno. Ta in oni suženj si skrivaj obriše oči z roko. Varilija odhaja v pregnanstvo.

Prtljaga je že naložena. V veži se prikaže blede Varilija, ki jo spremlja zvesta loesa. Sužnji, ki jih je vedno štela, se zbirajo in jo jokaje pozdravljajo. Poljubljajo ji roke in robove šole in ta in oni jo prosijo, da bi ga vzela s seboj. Nekateri ji preprosto podarjajo amulete in jo priporočajo svojim bogovom. Varilija ima za vsakega prijazno be-

sedo in smehljaj, nato pa zapusti hišo. Voza odpeljeta proti Kapenskimi vratom.

4.

Nad Albanskimi gorami komaj vzhaja sonce, a velika Apijska cesta je že polna pisane množice, ki hiti za praznične dni v mesto. Tlak iz bazaltne lave, ki se po dežju sveti, izginja pod vozovi in voziki, ki neprestano prihajajo iz Albana, iz Formije in iz Baje. Cvetje vozijo, lovci in vence. Povsod se sliši kričanje in prerkanje, ki ga prekinjajo klici voznikov in glasni topot koni. Iz krasnih vil in palač ob »kraljici cesti« se neprenehoma usipajo praznično oblečeni sužnji. Tu in tam si delajo med njimi s pokanjem biča prostor mladi patriciji, ki sami vodijo velike idumejske konje, vprežene v lepe kočije. Vmes se zabaje pomikajo zastrti pilenti, nekaki veseči vozovi, zgodnjih matron. Ker pilentum nima ne koles ne ojes, jih nosijo sužnji na ramah. Še več pa je majhnih nosilnic, ki so odkrite in sedijo v njih elegantne hetere, ovenčane z vijolicami.

Vonj po rožah se širi vsepovsod in kamor se obrnejo oči, vidijo samo vence in kite cvetja in zelenja. Pred vilami, okrašenimi z vesečimi vrtovi in s bleščečimi cipresami, sužnji veselo kramljajo, krasijo vrata in ograje, pomivajo balustrade in prage ter vpletajo v vence mlade palmoviste.

Gruče egipčanskih cvetličark so postavile svoje stojnice na široke »crepidines« — hodnike, tlakovane z debelimi prižastimi morskimimi prodniki — in razstavljajo svoje blago, ki ga glasno hvalijo in ponujajo: vence iz rož s Pesta ali z Roda, vijolice iz Kampanje, cvetoče češnjeve in breskove vejice, zlasti pa mandeljnovke veje s sadeži, namenjene matronam za voščilo plodnosti.

Meso nilskega konja je dobro in užitno

Razen svinj, goveje živine in perutnine živi v naravi še vse polno živali, ki imajo dobro in užitno meso, čeprav ga ljudje iz tega ali drugega razloga še niso pričeli uporabljati. Tako da n. pr. samo en nilski konj okoli 1000 kg okusnega mesa, ki prav nič ne zaostaja za govejim mesom. Tudi meso v Avstraliji udomačene živali valabus, ki spada med vrsto kengurjev, je užitno in ga imajo ljudje vedno dovolj, ker se te živali zelo hitro množijo.

Muzejski zdravniki

Vsi večji in bogatejši muzeji imajo poleg upravnega osebja in čuvajev stalno nastavljene tudi posebne preparatorije in strokovnjake, ki kot zdravniki stalno pazijo na dragocene predmete, da jih zob časa ne bi načel in pokvaril. Ti strokovnjaki, ki jih pogosto imenujejo kar muzejske zdravnike, morajo vse predmete, preden pridejo v muzej, strokovnjaško pregledati in pripraviti. Čisto majhna, neznatna razpoklina, prelom ali kaj podobnega, lahko poškoduje, če je pravočasno ne opazijo, ves dragoceni kip ali poslikavo kakor starinske živali.

Tako ima med drugimi svetovnimi muzeji tudi bruseljski v svojih prostorih več gigantskih okostij predpotopnih živali. Pred leti so opazili, da so pričeli nekateri deli kosti hitro razpadati. Zato so morali vse skelete nanovo pripraviti in so za to porabili 5 ton alkohola in več sto litrov posebnega laka. Vsi stroški prepariranja so pa znašali nad 200.000 frankov.

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočustvovanja, ki smo jih prejeli ob težki izgubi našega ljubljenelega soproga, očeta, starega očeta, brata, strica, svaka in tasta, gospoda

Josipa Stupica

trgovca in posestnika

se tem potom najlepše zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo častiti duhovščini, zdravniku dr. Igorju Tavčarju za vso skrb in požrtvovalnost ob času bolezni, vsem darovalcem vencev in cvetja, ter vsem, ki so dragoga pokojnika v tako častnem številu spremlili na njegovi zadnji poti.

Sv. maša zadušnica bo darovana v četrtek, dne 15. januarja ob 8 zjutraj v župni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 13. januarja 1942.

Žalujoči ostali

Kap jih je zadela...

50

Na drugi strani line je oprezoval brusač z revolverjem, ki je bil pripravljen za strel.

»Na stran!« zavpije Tessy Cassertonova, ker je stal Chappell med njo in med nasprotnikom.

Toda Chappell je ni poslušal.

S tipičnim skokom igralca rugbyja se je zakadil Amerikane v popolnoma preplašenega zločinca.

Revolver je zletel na tla.

Brusač draguljev je priletel z glavo v steno in je bil s tem opravljen.

Počasi se je komisar vzravnal.

»Tessy, pazite, da naju kdo ne napade!«

Gospodična Tessy je kljub temu, da se je od mraza in mokrote tresla po vsem telesu, pri tem nagovoru vzplamtela.

»Dobro, bom, Reggiete!« mu je ljubezljivo odgovorila.

Chappell je dvignil magnezijisko plamenico kvišku in je hotel hitei naprej.

Toda v tem je pod njim v kleti votlo zabobnelo in se zamajalo.

»Stene se podirajo!« je zatulil Bystrook.

V prostoru, v katerem je čakal še z gospo Chappellovo in nezvestnim Ambrosejem na rešitev, je voda divje vzkipevala.

Zidovje se je pokajoč razletelo.

Morska voda je pridrla v kletni prostor v velikih valovih.

Iz sosednjih prostorov je uhal zrak, glasno piskaje.

Cez par trenutkov je voda narasla že tako

visoko, da je bila naša trojica v nevarnosti, da bo utonila.

Bystrook in gospa Chappellova sta poskušala spraviti plavajočo zofo z nezvestnim Ambrosejem pod lino.

Toda zaradi množine vode so ugasnile vse luči v kleti in vodovje ni zalilo samo še malega dela kleti, ki pa se je bolj in bolj manjšal.

Skromno luč, ki je prihajala izza line, so popolnoma zadržale okrog plavajoče deske in kosci pohištva.

A kar je bilo najhujše: zofo z Ambrosejem se je tesno priključila pod strop.

Zgledalo je že, da bo s tem Ambrosejeva usoda zapečaten.

Toda gospa Chappellova ga je potegnila z nadčloveškim trudom z zofo in se je prebijala, na hrbtu plavajoč, k izhodu.

Toda s tem je zgubila razgled in s tem tudi vso orientacijo.

Zaman jo je klical Chappell.

»Tessy, posveti!« ji je zaklical in skočil sam v vodo.

»Jaz bom pomagal iskati!« mu pravi Bystrook težko sopihajoč, ko je ravnokar dospel k izhodu.

»Ven!« mu ukazuje Chappell surovo.

»Nočem, da bi moral še vas iskati!«

In Anglež ga je ubogal, ne da bi mu ugovarjal.

Chappell je prišel v košljiv položaj.

Takoj nad njim je bil kamnit strop, ob katerega je udarjal z glavo, kadarkoli jo je samo za centimeter dvignil iz vode.

Okrog njega so plaval kosi razbitega pohištva, prazne posode in podglavniki.

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Frizersko pomočnico

sprejem v stalno službo. Kamen Niko, frizer, Poljanska cesta 13. b

Postrežnico

iščem za ves dan. - Naslov v upravi Slovenca pod št. 298. b

Služkinja

poštena in pridna, vešča kuhanja, dobi zaposlitev takoj. Pod Rožnik, Cesta V št. 35. b

Prodamo

Dvoje težkih sani

ugodno proda Ivan Knez, Vič - Ljubljana. 1

Nova suknja

naprodaj za 1700 ltr. - Strossmayerjeva ulica 8, parter, levo - do 14. ure.

Kauče

dobite po konkurenčni cen. Novi trg 4, tapetnik.

Kravo s tretjim teletom

proda Jože Novak, Ponoval vas, p. Grosuplje.

Knjige

»Službeni list«

bivše dravske banovine, letnik 1928, 1929, 1930 in 1931 kupimo. Ponudbe z navedbo cene je poslati na naslov: Pokrajinska delavska zveza v Ljubljani. r

Kupujte pri naših inserentih!

Za njim je svetila magnezijiska plamenica, ki ga je pekla v oči in razlivala po penečih se valovih jarko svetlobo, tako da je bilo vsako iskanje za gospo Chappellovo zaman.

Komisarja je popadel grozen strah; bal se je za življenje svoje žene.

Chappell se je močno poganzal v vodi sem in tja, tako da mu je krvavela glava in roke, in iskal, kje bi zagledal njen obraz.

Voda je nezadržno naraščala.

Samo še dva do tri centimetre je manjkalo do stropa, tako da so plavalci še komaj lahko dihal.

Še par sekund, potem bo usoda vseh zapečaten.

Razena tega je v tej podzemski kleti voda tako močno drla, da sta se Helena Chappellova, ki ji še v tem zelo ovirala njena obleka in nezvestni Ambrose, komaj borila z močnim tokom.

Toda tu je začutila, da jo je nekdo prijel za ramo.

»Reggie!« je še vzdihnila.

Potem je streslo močno grmenje vso podzemsko klet.

Voda, ki je pridrla vanjo je spodmela skalo.

Stena, ki je bila umetno narejena na morski strani, se je podrla.

Chappell je videl, kako so ga pokrile svetle gore deroče vode.

Instinktivno je objel Heleno okrog ramen in prijel Ambroseja za roko.

Potem so ga odnesli valovi skozi odprtino, ki je zevala v spodmleti skali.

Kupimo

Lisičje kože

in vse druge prinesite 19. jan., takrat se plačuje najvišje cene. - Zdravlj. Ljubljana, Stari trg. 1

CHIANTI

Per ed altri vini italiani vengono cercati compratori in proprio. Eventualmente cedesi rappresentanza. - Scrivere in italiano, tedesco o francese a

Giovanni Arrighetti, Via Giuseppe Luosi 35 Milano

Kože domačih zajcev

plačuje najbolje krznarstvo L. ROT, Ljubljana, Meštri trg 5. k

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenec«!

CHIANTI

Za druga italijanska vina iščemo kupce za svoj račun, eventualno oddamo zastopstvo. - Pisati italijansko, nemško ali francosko na

Lokali

Sobo

za čevljarstvo ali krojaško obrt na Kodeljevem, v samostojni zgradbi, oddam. - Vprašati: Kamen, frizer, Poljanska c. 13.

Filatelija

Filatelisti pozor!

Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

Presso i più importanti uffici postali del Regno potete consultare gratuitamente il catalogo delle carte valori postali vendibili per collezione dall'Ufficio Filatelico dell'Amministrazione delle Poste e Telegrafi. Gli uffici suddetti accettano le richieste di acquisto di francobolli e del catalogo. Il prezzo del catalogo è di L. 4. - se acquistato direttamente nell'Ufficio Filatelico di Roma. Per la spedizione aggiungere L. 1.10 per l'interno del Regno e Colonie e L. 2.75 per l'Estero.

Pri največjih poštinih uradih Kraljevine si lahko brezplačno ogledate katalog poštinih vrednotnic, ki jih za kolekcije prodaja filatelistični urad Uprave Pošte in Telegrafa. Omenjeni uradi sprejemajo naročila za nakup znamk in katalogov. Cena kataloga je L. 4.-, če ga naročite neposredno pri filatelističnem uradu v Rimu. Za pošiljatev priložite L. 1.10 za Kraljevino in kolonije ter L. 2.75 za inozemstvo.

Domneval je še, da je slišal za seboj pridružen krik.

Toda potem ni imel za ničesar več smisla kot za:

»Ostati skupaj!«

Čutil je, kako ga je krožni vrtnec potegnil s seboj v zaliv pod belim stolpom.

Zdelo se mu je, da drvi jo skale z blazno hitrostjo mimo njega.

Ze se je bližal odprtemu morju.

Tam ne bo imel nobenega upanja na rešitev.

Toda tu je zagledal pri nekem nizkem vodu v votline, mimo katerih ga je nesel tok, nek obroč.

Vso njegovo misljenje se je zdaj koncentriralo samo na ta ladijski obroč.

Večkrat so ga pognali razburkani valovi z njegovim bremenom nazaj.

Toda naenkrat je zagledal temni, od starosti se bleščeči obroč tik pred seboj.

Stegnil je roko in že je bil na varnem, kajti tik za vhomod v votlino je bil privezan motorni čoln neznanega.

Sopihajoč je potegnil Chappell oba-svoja spremljevalca iz vode.

Gospa Chappellova se je zgrudila jokaje na sedež močnega čolna.

Ambroseja je položil na dno čolna.

Motor je zabrnul...

K o n e c .

»Gavin, poskrbite, da se bo priložilo še nekaj polen na ogenj v kaminu!« reče hišniku gospodična Tessy Cassertonova.